

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שלז

בעזרת השם יתברך

פרשת בחקותי - פרק ל"ב

שְׁעַר הָעֵרְבוֹת
עַל עֲנִינֵי שְׂכָר וְעוֹנֶשׁ

סימן ב'

בו יבואר שחיוב הערבות הוא מכל אחד אחד
מבני ישראל על כל אחד ואחד מבני ישראל

כל איש ואיש מישראל ערב על כל איש ואיש מבני ישראל,
וכל אחד ואחד נענש מכח חיוב הערבות על כל עון ועון
שכל איש ואיש מישראל עובר כמבואר ברש"י בשם התורה
כהנים על הפסוק "וכשלו איש באחיו" (ויקרא כו, לו) וזה לשונו:
"ומדרשו וכשלו איש באחיו זה נכשל בעונו של זה שכל
ישראל ערבין זה לזה".

ובתורה כהנים (פרשת בחקותי פסוק ז') וכשלו איש באחיו, אינו
אומר "איש באחיו", אלא איש בעון אחיו, מלמד
שכל ישראל ערבים זה בזה, עד כאן לשונו:

וכן היא הדרשה בגמרא על הפסוק וכשלו איש באחיו
"וכשלו איש באחיו, איש בעון אחיו, מלמד שכולם
ערבים זה לזה" (סנהדרין כ"ז:).

שלח שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

הערבות מחייבת עונש על כל אחד ואחד מישראל גם כשרק יהודי אחד עובר עבירה, וגם כשרק אחד מהן בלבד חוטא, כולן נענשין כדברי הילקוט על הפסוק בפרשת יתרו "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יתרו) **וזה לשונו:**

בילקוט פרשת יתרו "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" וזה לשונו: מכאן אמרו ראויין היו ישראל לאכול בקדשים עד שלא עשו את העגל, משעשו את העגל ניטלו מהם ונתנו לכהנים שנאמר שה פזורה ישראל, משולין כשה, מה דרכו של שיה לוקה באחד מחבריו וכולן מרגישין, **כן הם ישראל אחד מהן חוטא וכולן נענשין**. עד כאן לשונו, מזה נראה שהגם שלא חטאו כלם בעגל נענשו כל ישראל לקיים וכשלו איש בעון אחיו:

אם עבר אדם מישראל עבירה נפרעין ממנו ומכל העולם כולו מכח חיוב הערבות שנכנסו כל אחד ואחד מישראל על כל אחד ואחד מישראל וכדברי הגמרא שבועות.

בשבועות (דף ל"ט ע"א) וזה לשונה: ונקה לא ינקה, כל עבירות שבתורה נפרעין ממנו, וכאן ממנו וממשפחתו, וכל עבירות שבתורה מכל העולם לא, והכתיב **וכשלו איש באחיו איש בעון אחיו מלמד שכל ישראל ערבים זה בזה, וכי' עד כאן לשונה.**

גם כשאין אוחזין מעשה אבותיהם בידיהן נענשין בעוונות האבות והזולת מכח דין חיוב הערבות שנתחייבו אחד על השני וכדברי הגמ'.

בסנהדרין (דף כ"ז ע"ב) מביאה הגמרא ברייתא וזה לשונה: אף בעונות אבותם אתם ימקו כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם, אתה אומר כשאוחזין או אינו אלא כשאין אוחזין, כשהוא אומר איש בחטאו יומתו הרי כשאוחזין מעשה

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שלט

אבותיהן בידיהן, ולא והכתיב וכשלו איש באחיו איש בעון
אחיו מלמד שכולן ערבים זה בזה, וכו' עד כאן לשונה.

**על כל מצוה יש מ"ח בריתות של ערבות, של ת"ר אלף וגי'
אלפים ותק"נ - לדעה אחת נעשה כל אחד ערב גם כן על
ערבותו של השני.**

אין לך כל מצוה ומצוה שבתורה שלא נכרתו עליה מ"ח
**בריתות של ת"ר אלף וגי' אלפים ותק"נ כו' ערבא וערבא
דערבא איכא בינייהו.**

מ"ח בריתות וכו'. כמנין שהיו במדבר שכל אחד נעשה ערב על
כל אחיו:

ערבא וערבא דערבא. אם נעשה כל אחד ערב על ערבותו של
חברו או לא כו' ע"ש:

**על כל אחד ואחד מישראל לדאוג ולפעול ששום ישראל לא
יחטא מפני כשישראל אחד חוטא אינו יכול לומר אתי תלין
עווני הוא, ומה איכפת לכם כי כולם נענשים שעל ידי כך
מתעורר עוונם של כולם**

בילקוט ירמיה (קפיטל נ"י סימן שלי"ד על הפסוק שה פזורה ישראל) וזה
לשונו: משולים כשה, מה דרכו של שה לוקה באחד
מאבריו וכולם מרגישים, **אף ישראל אחד חוטא וכולם
נענשים**, תני רבי שמעון בן יוחאי משל לשני בני אדם שהיו
נתונים בספינה נטל אחד מהם מקדח והתחיל קודח תחתיו,
אמרו לו חבריו למה אתה עושה כך, **אמר להם מה איכפת
לכם לא תחתי אני קודח, אמרו לו חבריו מפני שאתה מציף
עלינו את הספינה**, אף איוב אמר כן ואף אמנם שגיתי אתי
תלין משוגתי, אמרו לו חבריו כי יוסיף על חטאתו פשע בינינו
יספוק, אתה מספיק בינינו את עונותינו עד כאן לשונו.

שמ **שכר** פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש**

לכן החובה על כולם לדאוג שהספינה לא תטבע על ידי החוטא שגורם לכך.

ועוד מצינו בפסיקתא שנמשלו ישראל לאגוז כשנוטלים אגוז כולם מרגישים וזה לשונה: על הפסוק "אל גינת אגוז ירדתי", למה כאגוז, אלא כל הפירות יכול אדם ליטול מהם מתוך השק ואין חבריהם מרגישים בין תמרים בין תותים בין תאנים, אבל האגוז, כיון שאתה נותן ידך ונוטל מהם מעט, כולם מתרעמים ומרגישים. כך הם ישראל איש אחד חוטא וכולם מרגישים שנאמר "האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף" (פסיקתא דיהודה וישראל):

על הנגלות - העבירות שנעשות בגלוי והכל יודעים ורואים - נעשו ישראל ערבים זה על זה כבר בקבלת התורה ונתמשכנו זה על זה

וכן כשעמדו ישראל על הר סיני נעשו כולם לב אחד וקיבלו עולו של הקדוש ברוך הוא ונתמשכנו זה על זה. באותה שעה ביקש הקדוש ברוך הוא לכרות עמהם ברית על הדברים הנסתרים. אמרו ישראל: הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו. רצה לומר על הדברים הגלויים אנו יכולים לערוב זה לזה, אבל על הדברים הנסתרים אין אנו יכולים לערוב, שאם כן כל אחד יסתגר בביתו כדי לעשות עבירה, ואין אנו נביאים לדעת אותו. ואם כן מה חטא הציבור אם היחיד חוטא. **אבל על הנגלות נעשו ערבים זה לזה, שהדבר בידם לצעוק ולמחות בעושי רע.**

(מכילתא ותנחומא, ועיי' רלנ"ח סי' ע"ז, מעם לועז דברים)

עצם קבלת התורה היתה בערבות אחד על חבירו

כל ישראל ערבים זה לזה שנאמר (שמות כ"ד ג') **ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל** [הדברים] **אשר דבר ה' נעשה אלו היה אחד מוחה לא נתנה התורה לכך אומרים ברכנו אבינו כלנו**

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שמא

כאחד באור פניך וכו' ראתה שפחה באור שכינה בים ובמתן תורה מה שלא ראה יחזקאל בנבואה לכך נאמר וזוכה כלנו במהרה לאורו (שערבים זה לזה) והלכך אומרים ברכנו אבינו כלנו כאחד וכתוב (ישעי' מ"ה) ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר (ספר חסידים אות רלג).

**כל החיוב עלינו למחות בעוברי עבירה מחמת הערבות -
על העבירות הגלויות שכרתו ברית ומשכנו עצמם זה על זה
בסיני**

במדרש תנחומא פרשת יתרו (אות י"ג) על הר סיני השוו כולן לב אחד לקבל וזה לשונו: רבי אומר בשעה שעמדו ישראל על הר סיני השוו כולן לב אחד לקבל עליהם מלכות שמים בשמחה שנאמר "ויענו כל העם יחדיו ויאמרו" **ולא עוד אלא שהיו ממשכנין עצמן זה. על זה באותו שעה בקש הקדוש ברוך הוא לכרות עמהן ברית על הסתרים ועל הגלויים, אמרו לו על הגלויים אנו כורתין ולא על הסתרים, שלא יהא אחד חוטא בסתר ויהא הצבור מתמשכן עליו שנאמר "הנסתרות לד' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת" עד כאן לשונו.**

תועלת ותכלית הערבות שקבלו עליהם בני ישראל זה על זה הוא, שמאחר שהוא ערב לחבירו הוא סובל מזה שחבירו חוטא וייענש על ידו לכן ימחה בידו ויוכיחו על מה ומדוע עובר על מצוות השם או שלא מקיימם, אבל אם לא היו מקבלים ערבות אחד על חבירו לא היה איכפת לאחד מה שחבירו חוטא.

תועלת הערבות הוא שיוכיח את חבירו ביודעו שגם הוא ייענש על עבירת חבירו

וכן נעשו ישראל ערבים זה לזה, שכל אחד התחייב בעד חבירו שיקיים את התורה ויוכיחו וילמדו לקח כשיעשה

שמב שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

עבירה, שמאחר שערב לחבירו הוא סובל מזה שחברו חוטא. אבל אם לא היו ערבים לא היה איכפת לו לאדם בראותו חבירו כשהוא חוטא, והיה אומר בלבו, מה איכפת לי מה שחבירי חוטא או שהוא מדבר בתוך בית הכנסת או שהוא מחלל שבת או נשבע בשם ה' או בתורה הקדושה, ואינו מתפלל. אבל עכשיו שכל ישראל ערבים זה לזה, מוטלת על כל אחד החובה להוכיח את חבירו כי הוא יודע שבגלל חבירו ייענש הוא. ועל כן יתוקן העולם והכל ינהגו ביראת שמים.

(שמות רבה פרק כ"ה מעם לועז שמות)

כל ישראל ערבים זה לזה (שבועות לט.). שאלמלא הערבות, לא היה אדם מוחה ביד חברו על חטאיו, ולא היו נותנים לב לחקר על עושי רשעה לבערם. לכן הכניסם הקדוש ברוך הוא לערבים, כדי שיעשו גדרים וסיגים שלא יחטאו.

(ספר חסידים אות צ"ג).

נמצא לפי כל הנזכר לעיל שכל אחד נתפס בעון חבירו של כל איש מישראל מפני חיוב הערבות. וכל חיוב הערבות שנכנסו בזה הוא כדי שימחו ויוכיחו, לכן כל שיש בידו למחות ולא מיחה נתפס בעוון ההוא שלא מיחה בו. וכן אמרו חז"ל בסנהדרין על הפסוק "וכשלו איש באחיו איש בעון אחיו מלמד שכולן ערבים זה בזה, **התם שהיה בידם למחות ולא מיחו.**

(סנהדרין כז: שבועות לט.).

ולכן אמרו חז"ל: שמי בידו למחות ואינו מוחה העבירה נקראת על שמו ונענש עליה כאילו עשאה בעצמו, מפני חיוב הערבות שיש לו על הזולת.

"פרתו" של ר' אלעזר בן עזריה היתה יוצאת [בשבת] ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים, תנא לא שלו היתה אלא של שכנתו היתה, **ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו.**

(שבת נד).

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש** שמג

ועל כן אמרו חז"ל גם כן שהעונש על עוון הזולת תלוי במדת גודל ההשפעה והאפשרות למחות, כל אחד לפי דרגתו ומעמדו כמו שאמרו רז"ל:

"רב ור' חנינא ר' יוחנן ורב חביבא מתני בכליה סדר מועד כל כי האי זוגא חלופי ר' יוחנן ומעיילי ר' יונתן כל שאפשר למחות באנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו, נתפס על אנשי עירו, בכל העולם נתפס על כל העולם כולו" (שבת נד).

כל כי האי זוגא. ארבעתן יחד:

חלופי ר' יוחנן. יש שמחליפין ר"י ומעיילי רבי יונתן:

נתפס. נענש על עבירות שבידן:

בכל העולם. אבל ישראל, כגון במלך ונשיא שאפשר לו למחות שיראין מפניו ומקיימין דבריו: מפני שבאם אין בכוחו למחות לא שייך כלל שנכנס על כך בחיוב הערבות.

ולזה ראשי הגולה שהשפעתם מגיעה לכל העולם נתפסים על כל העולם מפני גודל כח השפעתם במחאה - כך הוא בחיוב הערבות.

"אמר רב פפא והני דבי ריש גלותא נתפסים על כולי עלמא. א"ר חנינא מאי דכתיב ה' במשפט יבא עם זקני עמו ושריו אם שרים חטאו זקנים מה חטאו אלא אימא על זקנים [פ"י סנהדרין] שלא מיחו בשרים".

(שבת נד:).

גם למידים אנו מדברי חז"ל אלו שמי שיש בידו למחות ביד המנהיגים הרבנים שהם ימחו בידי עוברי עבירה ואינו

שמד שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

מוחה בידם הוא נתפס, כמו הסנהדרין שה' יביאם במשפט על שלא מיחו בשרים, שהיתה להם ההשפעה על השרים והיה להם למחות.

וכן כתב הילקוט מעם לועז (דברים כ"ט) בשם המהרי"ט על הפסוק: "אתם נצבים היום כולכם וגו' לעברך בברית ה' אלקיך, ובאלתו אשר ה' אלקיך כרת עמך היום" (נצבים כט, יא).

"ונאמר בלשון יחיד "לעברך בברית" וגו', **שכל יחיד ויחיד עשה ערב על ששים רבוא**, כפי שנתבאר בפרשת כי תבא, ולכן פתח בלשון רבים וסיים בלשון יחיד. ונאמר כל איש ישראל, **שכל אדם ואדם מישראל שיש בידו למחות ביד הזקנים והשופטים המתנהגים בעול ואינו מוחה נתפס עליהם**, כמו שאירע במעשה של אשת רבי חנינא בן תרדיון שגזרו עליה הריגה על שלא מיחתה בר' חנינא שהיה הוגה השם באותיותיו".

(יוסף לקח בשם מהרי"ט, מעם לועז דברים פרשה כ"ט)

כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה

בא וראה כמה גדול עונשו של מי שיש בידו למחות ולא מיחה, שדם החוטא שמת בעונו. דורש הקדוש ברוך הוא מידו, וכל הדמים הנשפכין בישראל תולין בו, עד כדי כך שאותן שבעים אלף מישראל שנהרגו בגבעת בנימין תלו בסנהדרין בדור ההוא.

כל מי שסיפק בידו למחות ולא מיחה ולהחזיר את ישראל למוטב ואינו מחזיר כל הדמים הנשפכין בישראל אינם אלא על ידו שנאמר "ואתה בן אדם צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר והזהרת אותם וגו' הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אדרוש" לפי שכל ישראל ערבים זה בזה ולמה הן דומין לספינה שנקרע בה בית אחד אין אומרים נקרע בה בית אחד אלא כל הספינה נקרעת, כך הם ישראל, שנאמר "הלא עכן בן

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שמה

זרח מעל בחרם ועל כל עדת ישראל היה קצף" וגו' ושמה תאמר אותן שבעים אלף שנהרגו בגבעת בנימין מפני מה נהרגו לפי שהיו להם לסנהדרי גדולה שהניח משה ויהושע ופנחס בן אלעזר עמהם היה להם לילך ולקשור חבלים של ברזל במתניהם ולהגביה בגדיהם למעלה מארכובותיהן ויחזרו בכל עיירות ישראל יום אחד ללכיש, יום אחד לבית א-ל, יום אחד לחברון, יום אחד לירושלים, וכן לכל מקומות ישראל, וילמדו את ישראל דרך ארץ בשנה ובשנים ובשלש עד שיתישבו ישראל בארצם כדי שיתגדל ויתקדש שמו של הקדוש ברוך הוא בעולמות כולן שברא מסוף העולם ועד סופו והם לא עשו כן אלא כשנכנסו לארצם כל אחד ואחד מהם נכנס לכרמו ולזיתו ולשדהו ואומרים שלום עליך נפשי כדי שלא להרבות עליהן את הטורח, וכשעשו בני בנימין דברים מכוערין ודברים שאינם ראויין באותה שעה ביקש הקדוש ברוך הוא להחריב את כל העולם, אמר הקדוש ברוך הוא לא נתתי לאלו את ארץ ישראל אלא כדי שיקראו וישנו ויעסקו בתורה כל ענין בזמנו וילמדו דרך ארץ כו' עש"ב.

(תנא דבי אליהו רבא פרק י"א)

מנהיג קהלה נענש על עוונות כל אחד מקהלתו, והרב של העיר על כל אחד ואחד.

במדרש רבה פרשת יתרו על הפסוק "וישמע יתרו" וזה לשונו: הדא הוא דכתיב "שמעו דבר ד' בית יעקב" זה שאמר הכתוב "בני אם ערבת לרעך" אמר ר' נחמיה נאמרה על החברים כל הימים שאדם חבר לא איכפת לי בצבור ואינו נענש עליו נתמנה אדם בראש ונטל טלית לא יאמר לטובתי אני נזקק לא איכפת לי בצבור אלא כל טורח הציבור עליו אם ראה אדם מעביר ביא על חבירו או עובר עבירה ולא ממחה בידו נענש עליו ורוח הקדש צווחת בני אם ערבת לרעך אתה ערב עליו תקעת לזר כפיך, אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה הכנסת

שמו **שכר** פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש**

עצמך לזירה [פ"י מקום שנכנסים להתאבק שם] **ומי שהוא מכניס עצמו לזירה או נוצח או ניצח, עד כאן לשונו.**

וכן הוא בגמרא שבועות ד"ל כל ישראל ערבים זה בזה" ונענשין על עוון חבירו הוא רק כשיש בידם למחות ולא מיחו

בשבועות (דף ל"ט ע"א) וזה לשונו: ונקה לא ינקה, כל עבירות שבתורה נפרעין ממנו, וכאן ממנו וממשפחתו, וכל עבירות שבתורה מכל העולם לא, והכתיב "וכשלו איש באחיו" איש בעון אחיו מלמד שכל ישראל ערבים זה בזה, התם שיש בידם למחות ולא מיחו. עד כאן לשון הגמרא.

וכן פסק הרמב"ם ז"ל "וכל שאפשר בידו למחות ואינו מוחה הוא נתפס בעון אלו".

וזה לשון הרמב"ם (פרק ו' מהלכות דעות הלכה ז') "וכל שאפשר בידו למחות ואינו מוחה הוא נתפס בעון אלו, כיון שאפשר לו למחות בהם" עד כאן לשונו.

והיינו משום דכל הערבות שנתחייבו הוא לתכלית המחאה, נמצא דהיכא שאין בידו למחות לא שייך חיוב הערבות לכן אין נתפס בעון הזולת כיון שבאופן זה לא נכנס בחיוב הערבות.

אלו הם דברי האור החיים הקדוש לפרש הכתובים בפרשת נצבים על פי דברי חז"ל (בשבת נ"ד): **שהעונש על הערבות הוא לפי מדת השפעה במחאה.**

אתם נצבים. צריך לדעת כוונת מאמר זה, עוד למה הוצרך לפרט ראשיכם וגוי' טפכם וגוי' ולא הספיק לומר בדרך כלל "כלכם".

עוד צריך לדעת טעם הברית הזו הלא בלא בסמוך אמר אלה דברי הברית, ואם רצה לכלול גם האמור בפרשה זו

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שמז

בכלל הברית היה לו להקדים הדברים ויאמר על הכל אלה דברי הברית.

ונראה כי כוונת משה בברית זה הוא להכניסם בערבות זה על זה כדי שישתדל כל אחד בעד חברו לבל יעבור פי

ה' ויהיו נתפסים זה בעד זה, והעד הנאמן מה שגמר אומר הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו וגוי הרי שעל הערבות מדבר הכתוב, ואין זה הברית שאמר בסוף פרשת תבא כי אותו ברית הוא על עצמן, וזה שיתחייב כל אחד על אחיהו העברי כפי היכולת שביד כל אחד.

ומעתה באנו להבין מאמר "אתם נצבים" שהכוונה הוא על

דרך אומרו (רות ב') "הנצב על הקוצרים" לשון מינוי, ואומרו כלכם פירוש כולם יש עליהם עול זה כל אחד לפי מה שהוא, על דרך אומרים ז"ל במסכת שבת (נ"ד:) כל מי שיש בידו למחות בכל העולם נתפס על כל העולם וכו' וכל מי שיש בידו למחות באנשי עירו נתפס על אנשי עירו, וכל מי שיש בידו למחות בבני ביתו נתפס על וכו', והוא מה שפרט הכתוב כאן ואמר "ראשיכם" וגוי שכל אחד יתחייב כפי מה שיש בידו, ראשיכם הם הגדולים שבכולן שיכולין למחות בכל ישראל, אלו יתחייבו על הכל, שבטיכם, כל שבט ושבט יתחייב על שבטו, זקניכם ושוטריכם, כל זקן יתחייב על משפחתו, כל איש ישראל, הם ההמון כל אחד יתחייב על בני ביתו, לזה הפסיק הכתוב כאן וסדר טפכם וגוי בפני עצמם כי אלו אחרים נתפסים עליהם שהם הרשומים בפסוק שלפניו כל אחד כפי מה שהוא, ואין הם נתפסים על אחרים, שהטף אינם בני דעה, והנשים כמו כן, הגרים גם כן אין להם להשתרר על ישראל, וכמו שדרשו ז"ל (יבמות מ"ה:) בפסוק (לעיל י"ז ט"ו) שום תשים עליך וגוי כל משימות שאתה שם עליך לא יהיה אלא מקרב אחיך ולא גרים, אבל ישראל חיבין עליהם כאומרים ז"ל (נדה י"ג) קשים גרים לישראל כספחת ופירשוהו לפי שאינם מלמדים

שמח **שכר** פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש**

אותם ככל הצורך, **הא למדת שנתפסים עליהם**. עד כאן לשונו.

על הנגלות לנו ולבנינו לבער הרע ואם לא נעשה בהם דין יעניש את הרבים

ברש"י הקדוש פרשת נצבים (פרשה ג' פסוק כ"ח כ"ז) וזה לשונו: "הנסתרות לדי' אלקינו" ואם תאמרו מה בידינו לעשות אתה מעניש את הרבים על הרהורי היחיד שנאמר פן יש בכס איש וגו' ואחר כך וראו את מכות הארץ ההיא והלא אין אדם יודע מטמונותיו של חברו אין אני מעניש אתכם על הנסתרות שהן לדי' אלקינו והוא יפרע מאותו יחיד **אבל הנגלות לנו ולבנינו לבער הרע מקרבנו ואם לא נעשה דין בהם יענוש את הרבים** (סנהדרין דף מ"ג) עד כאן לשונו.

משעברו ישראל נענשין על הגלוי אחד על עון חברו

במסכת סנהדרין (מ"ג ע"ב) פלוגתא דתנאי הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם למה נקוד על לנו ולבנינו ועל ע' שבעד מלמד שלא ענש על הנסתרות עד שעברו ישראל את הירדן דברי ר' יהודה אמר לו ר' נחמ"י וכי ענש על הנסתרות לעולם והלא כבר נאמר עד עולם אלא כשם שלא ענש על הנסתרות **כך לא ענש על עונשין שבגלוי עד שעברו ישראל את הירדן**, אלא עכן מאי טעמא איענוש משום דהוו ידעי ביה אשתו ובניו.

החיוב במחאה ותוכחה להלכה ובאחרונים

ברמ"א יורה דעה (סוף סימן של"ד) נפסק להלכה שחייב אדם למחות בעוברי עבירה וכל מי שאינו מוחה ובידו למחות נתפס באותו עון (עיין שם).

ועיין בתשובת מהר"ם שיק (ארח חיים סימן ש"ג) שמברר דיני מצות תוכחה באר היטב, ושם בדיבור המתחיל ויותר,

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שמט

אחר שחילק בין החיוב מצד מצות עשה של תוכחה, ובין החיוב מכח הערבות, וזה לשונו: "ולזאת הרשות והחיות ניתן להוכיח ברוב כח ועוז בעוברי עבירה להסיר ההיזק מרבים וכו' והחיוב לסלק הנזק בכל אופן שאפשר, ומי יעיז פניו לומר שהחיוב עלינו לשתוק, ולהיות כאיש נדהם וכאלם לא יפתח פיו, בראותינו סכנה לנפשינו וכו' ולזאת החיוב עלינו למחות בעוברי עבירה בכל אופן שאפשר" עד כאן לשונו.

**הא דאין ערבות ואין נענשין על הנסתרות הוא רק הציבור,
אבל הדיינים והממונים נענשים גם על הנסתרות**

אף על גב דקיימא לן בש"ס ובפוסקים דאין הציבור נענשים משום ערבות, כדכתיב וכשלו איש באחיו, שדרשו רבותינו זכרונם לברכה בגמרא איש בעון אחיו, ומכאן שכל ישראל ערבים זה לזה, דזהו על הנגלות ולא על הנסתרות. עכ"ל בדיינים וממוני העיר הם נענשים גם על הנסתרות בעבור כי היה להם לחפש בנסתרות. וכמו שכתוב רבינו הרב המאירי ז"ל בשיטתו לסנהדרין כתיבת יד והביא דבריו מרן זקני הרב הגדול אור היר"ח ז"ל בספר חקרי לב (חלק אורח חיים חלק א' סימן מ"ח דפ"א ע"ד) וזה לשונו, ושוב ראיתי להרב המאירי בשיטה (כ"י לסנהדרין לדף ע"ח) בהך סוגיא דמדבריו נראה דס"ל כר"י שהרי כתב וזה לשונו לא ענש על הנסתרות, **דייני ישראל וחכמיהם ומנהיגיהם צריכים לפשפש תמיד ולחקור על מעשה עירם, ואין להם התנצלות כשיעשו על ראוי על הנגלה הבא לידם, אלא צריכים לחקור ולרגל אחר הנסתרות כפי יכולתם. וכל שמתרשלים בכך הרי הכל נענשים בנסתרות של חוטאים, שכל ישראל ערבים זה בזה משקבלו עליהם ברכות וקללות בהר גריזים.** וכתב עוד דאף למאן דאמר שמענישים על הנסתרות, אין סברא לומר שעל הנסתרות לגמרי מעניש אחרים דמה בידם לעשות, ולא אמרו אלא כגון שהיה בעל עבירות בגלוי ולא הוכיחו, ועל כן שלח ידו בחמורות, ועל כן

שנ שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

נענשים אף על הנסתרות, אבל אדם בחזקת כשר בגלוי, וחטא בסתר, אפשר שלא יענשו אחרים עליה.

ובכן צריכים לצאת ולבדוק בכל חצר וחצר, ובכל בית ובית, בכל הדברים בכלל ובפרט במזוזות ביתם ובתפלין שבראשיהם, ושיאמר שלש תפילות שחרית ומנחה וערבית במנין עשרה, גם שלא יכשלו באיסור נידה וחילול שבת ויו"ט ודברי כיעור אפילו בפנויה, וכל שכן באיסור אשת איש, וכבר תיקנתי שיצאו בכל יום ויום שני תלמידי חכמים לראות בבנות הארץ בכל מבוי ומבוי ולעשות דין וחשבון על כל הנזכר לעיל, ושאר פרטים מינים ממינים שונים, ולתקן אותם כל דבר שהוא לאפרושי מאיסורא, לבקש אופן להבדילו ולהפרישו, ועניינים התלויים בקיום העולם כהוצאת למצות ציצית ותפלין ומזוזות לבקש איזה הכנסות לסייע לעניים שאין להם יכולת, וכמו כן, שברורי הקנסות, ישבו במעמד אחד לפחות ב' פעמים בשבוע כדי לייסר לעוברים על דברי תורה איש איש לפי חטאו, ובכן כשיהיו עושים כסדר הזה תשובה ומעשים טובים, אין ספק כי ה' עזרם ומגינם, אל תיראו ואל תחפזו מכל מקרים רעים וגזירות קשות ורעות ומרעשים וכיוצא כדברי הרב מוהרש"י ז"ל

(תוכחות חיים קצ"ו קצ"ז).

גם על קיום מצות עשה שחבירו יקיים ויעשה המצווה ג"כ ערבים זה לזה

ועל פי זה פירש בעל חיים וחסד הפסוק בפרשת נצבים לעשות את כל דברי התורה הזאת, ולא רק על מצות לא תעשה אנו ערבים זה לזה, אלא גם על מצות עשה, שכן מצינו ברב קטינא שמצא אותו מלאך ושאל אותו, ציצית מה תהא עליה. שאל אותו ר' קטינא וכי אתם מענישים גם על מי שלא מקיים מצות עשה. אמר לו, בעידנא דריתחא מענישים גם על עשה. ולכן כיון שכאן מדובר בעידנא דריתחא

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שנא

כמו שנאמר מה חרי האף הגדול הזה, גם מענישים על עשה, שהדין הוא מי שאומרים לו עשה סוכה ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו. וזהו שנאמר לעשות את כל דברי התורה זאת על שלא הביאו זה את זה לקיים המצות. ועוד, שקיבלו ערבות לא רק על כל אחד מישראל, אלא גם על כל הערבים, שכל אחד ערב גם בעד הערבים, כפי שנתבאר בבאור לפרשת כי תבא, לכך אומר הכתוב, לעשות את כל דברי התורה הזאת, שכל ישראל יקיימו את כל דברי התורה הזאת, שלנו ולבנינו, הערבות שקבלנו, עד עולם היא, שכל העולם יעשו התורה.

(ילקוט מעם לועז דברים דף תשס"ד).

על ידי הערבות מקיים כל אחד מישראל כל התרי"ג מצוות וזה בעצם ההוכחה על זה שנתחייבו בערבות על העובר על התורה. וזהו מה שפירש בעל הפני יצחק בפרשת נצבים על הפסוק הנסתרות.

"הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת" (נצבים פרשה כ"ט כ"ח) ובילקוט מעם לועז וזה לשונו: "שכבר נתבאר בהקדמה לבאור ספר דברים שכל אחד מישראל יכול לקיים כל התרי"ג מצוות, אף על פי שיש מצות השייכות רק בכהנים או בלויים, אבל כיון שכל ישראל הם נשמה אחת ורק הגופות מחולקים, הרי כשמצטרפים כל ישראל שהם ערבים זה לזה נמצא ביד כל אחד ואחד מישראל תרי"ג מצוות. וזהו שאומר כאן הכתוב הנסתרות, מה שאדם עובר בסתר, לה' אלקינו, הקדוש ברוך הוא נפרע ממנו (כי אין ערבות על דברים שבסתר). והנגלות, מה שנעשה בגלוי שייך לנו ולבנינו, שהרי כל ישראל ערבים זה בזה, שמא תאמר איך טוביה חוטא ויוחנא משתלמא, התשובה לעשות את כל דברי התורה הזאת, שיש בתורה תרי"ג מצוות, ואם לא נהיה ערבים זה בזה איך יצויר שכל אחד מישראל יקיים כל המצוות, וכשם שהקיום נחשב

שנב שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

רק בהצטרפות כל ישראל, כך העונש אם רואה חבירו עובר חייב להוכיחו ואם לא נענש על ידו.

(פני יצחק, מעם לועז דברים תשס"ד).

נענשים על זה שאין מוחים לכבוד ה' ותורתו, מפני שהרי במציאות על כבודו הפי'טי כל אחד מוחה, ונוצרת טענה על כבודי לא מחיתם ועל כבוד בשר ודם מחיתם

בילקוט שמואל קאפיטל ו' (סימן ק"ג) בשם תנא דבי אליהו וזה לשונו: **על הכל הקדוש ברוך הוא פורע מדה כנגד מדה** לפי שהיו בני עלי מקולקלים במעשיהם יצאו למלחמה ונהרגו מישראל ארבעת אלפים, אמרו ישראל למה נגפנו ה', אמר הקדוש ברוך הוא כשהיו מכעיסים לפני בעזרת ישראל ובעזרת הנשים לא אמרתם כך, שלחו והביאו ארון הברית והריעו תרועה גדולה שאין בה ממש, על אותה שעה אמר נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה, **מיד נהרגו שלשים אלף ונשבה ארון הברית** עד כאן לשונו.

לענין עונש עבור ערבות - לימוד הלכות אין הבדל בין עיירות, וכל ישראל בסקירה אחת נסקרים ונענשים

ובשנה זו יותר מוטל עלינו תפלה וצדקה לה' כי בעוונותינו הרבים חרון אף ה' היה בישראל בשנה העבר ונגדע קרן ישראל בחורבן עיר ואם בישראל בלע ה' ולא חמל נאות יעקב הם בית הכנסת ובית המדרש בפראג אשר כמוהו לא יהיה בכל תפוצות ישראל ומתו כמה נפשות מישראל רבים נהרגו על קידוש השם, השם ינקום דמם, וקצתן שמתו על מטתן שהיה גם כן לרב צער ויגון ומבת ציון יצא כל הדרה בעלי תורה וחכמה ובעוונותינו הרבים עוד היום חרון אף ה' אשר ימים אלו שמענו ותרגזו בטני אשר מתו שני בעלי תורה המופלאים אחד חכם וסופר מופלא בדורו כמוה"ר **אברהם אוש** זצ"ל ושני יניק וחכים צנוע ומעלי ממש מת בלי חטא

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שנג

ופשע כי מנעוריו היה עולה תמים לה' כמוה"ר אהרן ז"ל, ווי ווי מישראל חסרו גבורי כח איך אבדו גבורים ויאבדו כלי מלחמה לכן עלינו לבקש רחמים ולשפוך שיחה לפני ה' שישיר כעסו ושבתו. ואל תאמרו מה לנו ולהם הלא למעלה אין הבדל בין עיירות וכל ישראל בכלל בסקירה אחת נסקרים ועונותינו הטו זאת ואלו היינו זכאים היינו מגן שלא קרה להם כן והלא איש אחד אנחנו וכשלו איש באחיו.

העובר עבירה יחד עם חבירו ושב על עוונו וחבירו לא שב, מי ששב אינו נענש על עוון חבירו, ומי שלא שב נענש גם על עון חבירו הגם שחבירו כבר שב על עוון זה מכח דין ערבות

זזהו מאמר הגמרא כתיב ונקה, וכתיב לא ינקה הא כיצד מנקה לשבים ואינו מנקה לשאינם שבים ודבר זה צריך ביאור דפשיטא דלא ינקה לשאינם שבים וכל האומר הקדוש ברוך הוא וותרן - יותרו חייו. אמנם הענין כנודע כי כל ישראל עריבים ואיש בעון חבירו נתפס ובפרט מי שיש בידו למחות ולא מיחה ואין פירוש של למחות כמו שחושבים העולם שהוא ידו תקיפה לגעור בעושי עול ולכוף כאגמון ראשם, לא כן הוא רק כל אדם שרואה שחבירו עושה דבר שלא כהוגן יש בידו למחות דהיינו לומר לו, אל בני לא טוב הדבר, כלך מדרך זו, **ואם הוא לא ישמע לו הרי הוא מנוקה מעון ואפילו מערבתו,** אבל אם כובש פנים בקרקע גם הוא עונו ישא וחטאת הקהל הוא.

דרך משל אחד גוזל וחבירו גם כן גוזל, אם כן כל אחד נענש בעבור גזלתו ועבור גזילת חבירו גם כן היותם שניהם בעבירה, ועל זה נאמר וכשלו איש באחיו ואם אחר כך אחד חוזר בתשובה, והשני עומד במרדו וברשעתו זה השני לא זו שנענש בעבור עצמו אף גם שנענש בעון גזל חבירו גם כן היותו

שנד שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

ערב, ואף שחבירו שב מכל מקום הואיל והוא לא שב אם כן לא נתרצה למעשה חבירו, הרי למולו לא נסלח העון וחטא הגזל במצוות עשה להעניש אותו כי לזה שנמחל החטא בתשובה הוא חמלה מה' מרצון מוחלט בלי טעם ורחמים גדולים לה' שישלח לעון כאשר יתחרט, והרי זה נמחל בחמלת ה' אבל להעומדים במרדס אין כאן חמלה וחטא חברו במצוות עשה שיהיה נענש בעון חבירו. זהו אמרו מנקה לשבים ואינו מנקה לשאינם שבים, הרצון אותו עון עצמו ששב עליו הוא מנוקה לאותו איש ששב עליו, אבל מכל מקום הוא עומד להפרע לגבי חבירו בשביל ערבות, הואיל ואינו שב ודברי הגמרא מדוקדקים היטב.

בכלל חיוב הערבות היא לימוד הלכות לידע איך להתנהג ולא לעבור על האיסורים והדינים המבוארים

ולכן ראו כמה עון גורם וכמה גדול כח התשובה, והעיקר כמו שכתוב לשמוח בשמחה של מצוה ואז יתן אל לבו מבלי לעבור פי ה' וללמד דיני תורה ולהשמר מעבירות שדש בעקביו ובפרט הלכות שבת ויום טוב וברכות ברכת הנהנין מי שאינו בקי בהן ממש אינו בתורת אדם ישראלי וגמרתי בלבי בלי נדר והסכמת נדר ביו"ד ימי תשובה אלו אם ירצה השם לכתוב דיני שבת בקצרה בלשון אשכנז ולחלוק לבעלי בתים שאינם כל כך בני תורה וביחוד בגליל שלי וידעתי כי יצחקו עלי רבים ואהיה להם למשל כל היום מנגינתם, אבל מוטב שאהיה שוטה כל ימי^נ ולא איעול בכיסופא קמי מלכא קדישא.

(מוסרי רבינו יהונתן דף קלט).

(א) עיין בשאלות ותשובות חתם סופר חלק אורח חיים (סימן פ"ג) עיין שם.

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש** שנה

**מלבד זה שבני ישראל נתערבו זה על זה נתבקשו עוד
ערבות, הערבות שנתנו בני ישראל בקבלת התורה שיקיימו
וישמרו את התורה הם העוללים ויונקים**

ומלבד אותה הערבות שערכו ישראל זה בזה (שוחר טוב סימן ח'
ומדרש חזית פסוק משכני ועיין שלי"ה מסכת שבועות) דרש
הקדוש ברוך הוא ערבות אחרת: שבשעה שעמדו בהר סיני
אמר להם הקדוש ברוך הוא, וכי סבורים אתם שבשבועה
בלבד אתן לכם את התורה. לא די לי בכך, רוצה אני שתביאו
לי ערבים טובים שיתחייבו אודותיכם שתקיימו את המצות,
אמרו ישראל: אבות העולם יהיו הערבים שלנו. ולא הסכים
הקדוש ברוך הוא לקבלם כערבים לא אותם ולא הנביאים
לבסוף אמרו ישראל: **בנינו יהיו ערבים.**

**אמר הקדוש ברוך הוא בודאי הם ערבים טובים, ועל ידם
אני נותן לכם התורה.** אחר כך הביאו התינוקות משדי
אמותיהם ואת הנשים המעוברות, ונעשה נס, כפי שכבר בארנו
לעיל, שבטניהם נעשו שקופות כמו הבדולח הזך, ודרך שם ראו
כולם את מעמד הר סיני. **אמר להם הקדוש ברוך הוא: האם
אתם ערבים עבור אבותיכם שאם לא יקיימו התורה אפרע
מכם. אמרו, הן.** אמר להם: אנכי ה' אלוקיך. אמרו הן, אמר
להם לא יהיה לך אלהים אחרים, אמרו הן. וכן על זה הדרך על
כל דבר אמרו על הן הן ועל לאו לאו. וזה מה שאומר הכתוב:
מפי עוללים ויונקים יסדת עוז (תהלים ח) רצה לומר על פיהם של
העוללים ניתנה התורה, לפי שנעשו ערבים עבור אבותיהם. וכן
הוא הדין שאם אין ללוח ממה לפרוע נפרע המלוה ממי שערב
לו. אף כאן, אם אחד מבטל התורה ואינו מקיים המצות
כראוי נפרע הקדוש ברוך הוא מן העוללים הקטנים לפי שהם
נעשו ערבים לאבותיהם. **לפיכך צריך אדם שתהיה יראת
שמים בלבו, וחובה עליו ללמד את בנו לקרוא ולחנכו במצות,
למען יאריכון ימיו על האדמה.** כמו שנאמר: **כי בי ירבו ימיך**

שנו שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

ויוסיפו לך שנות חיים. (משלי טו), שעל ידי התורה והמצוות מתוספים ימים לאדם. וכשמת לאדם ילד, בן או בת, ידע שעונותיו גרמו לו והוא צריך למרר לבו ולחזור בתשובה המסוגלת לתקן כל מה שעבר. ויבקש רחמים מאת הקדוש ברוך הוא שיכפר הן על עצם העון, והן על שגרם למיתת נפש נקי בלי עון. ויקבל על עצמו שמהיום והלאה יהיה יהודי כשר ושוב לא יעשה דבר נגד התורה.

(ילקוט מעם לועז שמות עמוד תקכ"ב).

וכן מצינו בילקוט רות שהקטן נענש בעוון אביו

בילקוט רות (על הפסוק וימותו גם שניהם) וזה לשונו: ללמדך שעין הרע מכה בבנים, אמר ר' חייא בר אבא **עד שלש עשרה שנה הבן לוקה בעון האב**, מכאן ואילך איש בעונו ימות, עד כאן לשונו.

וכן מצינו בתנחומא כשאחד לוקה כל הדור לוקה גם הטף הנשים והגרים

במדרש תנחומא פרשת נצבים על הפסוק "אתם נצבים היום כלכם לפני ד' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל, טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך" וזה לשונו: **כולכם ערבים זה בזה**, אפילו צדיק אחד ביניכם כולכם עומדים בזכותו, ולא אתם בלבד אלא אפילו צדיק אחד ביניכם כל העולם כלו בזכותו עומד, שנאמר וצדיק יסוד עולם, **וכשאחד מכם חטא כל הדור לוקה**, וכן אתה מוצא בעכו, הלא עכן בן זרח מעל בחרם וגו' (חטא ישראל וגם עברו את בריתי) **מדת פורענות מועטת והדור נתפס בה**, לכך נאמר כל איש ישראל, ולא גדולים שבכם בלבד אלא אפילו טפכם נשיכם וגרך. עד כאן לשונו.

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שנו

**"לעברך בברית ה' אלקיך. ובאלתו אשר ה' אלקיך כרת
עמך היום" (נצבים כט, יא).**

ונאמר בלשון יחיד לעברך בברית וגו', (יוסף לקח בשם מהרי"ט)
שכל יחיד ויחיד נעשה ערב על ששים רבוא, כפי
שנתבאר בפרשת כי תבא, ולכן פתח בלשון רבים וסיים בלשון
יחיד. ונאמר "כל איש ישראל", **שכל אדם ואדם מישראל**
יש בידו למחות ביד הזקנים והשופטים המתנהגים בעול
ואינו מוחה נתפס עליהם, כמו שאירע במעשה של אשת רבי
חנינא בן תרדיון שגזרו עליה הריגה על שלא מיחתה ברבי
חנינא שהיה הוגה השם באותיותיו. וזה שנאמר "וגרך אשר
בשעריך", הוי"ו בא להפסיק, ללמדנו שאין אנו ערבים לגרים
ואינם ערבים לכם. ויש אומרים (נח רש"י נדה פ"ב) שאנו ערבים
על הגרים כי יש בידנו למחות בידם, אבל הם לא ערבים לנו,
ולכן נאמר לעברך בברית וגו' בלשון יחיד, שרק אתה ערב לו,
אבל הוא אינו ערב עליך (רא"ש ברכות). ואף על פי שהנשים אינן
בכלל ערבות (יוסף לקח) זה דוקא במצות עשה, אבל לא במצות
לא תעשה, ומשום כן נענשה אשת ר' חנינא בן תרדיון. וזהו
שזכר כאן נשיכם, שגם הם בכלל ערבות דוקא לעברך בברית
ה', במצות שהנשים מצוות היינו לא תעשה, ואם אינן
מקיימות עוברות על האזהרה, ולא במצוות עשה שאינן
מצוות.

(מעם לועז נצבים פרשה כ"ט).

בנינו ערבים - כשאין ללוח לשלם מי נתפס הערב

בילקוט שיר השירים (על הפסוק משכני אחרך נרוצה) וזה לשונו:
רבי מאיר אומר בשעה שעמדו ישראל על הר סיני
אמר להם הקדוש ברוך הוא **הביאו לכם ערבים שאתם**
שומרים את התורה ואני נותנה לכם, אי"ל אבותינו ערבין
אותנו, אמר להם יש לי עליהם, אברהם על מה שאמר במה
אדע, יצחק על שאהב את עשו, יעקב על שאמר נסתרה דרכי

שנח שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

מה', א"ל בנינו ערבין אותנו, א"ל הם ערבים טובים, שנאמר מפי עוללים ויונקים יסדת עוז ואין עוז אלא תורה שנאמר ד' עוז לעמו יתן, **בזמן שהלוא נתפס ואין לו מה לשלם מי נתפס לא הערב**, הוי ותשכח תורת אלקיך אשכח בניך גם אני. עד כאן לשונו.

גם על הקטנים נתחייבנו בערבות ואם אין הגדולים מוכיחים את הקטנים נענשין על ידיהם וכמו שאמרו במדרש

במדרש רבה נשא (פרשה י') דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם **זוה לשונו**: "דבר אל בני ישראל" אלו הנודרים בנזיר "ואמרת אליהם" להזהיר הבית דין על כך שלא יניחו לנזיר לעבור על נזירתו שאם יראו שירצה לבטל נזירתו יכופו אותו כדי לקיים דבריו ללמדך **שהגדולים מוזהרין על ידי הקטנים והם נענשים על ידיהן אם לא יוכיחו אותם** וכן הוא אומר: "**וכשלו איש באחיו" איש בעון אחיו מלמד שכל ישראל ערבים זה בזה**, עד כאן לשונו.

מגיל הבר מצוה חלה חובת הערבות והחובה עליו גם על יהודים אחרים לפעול שילכו בדרך ה'

התכללות בעם ישראל בערבות למצוות. הלכה זו העלו הפוסקים, שהתכללות האדם בחיוב וזכות של "כל ישראל ערבים זה בזה" הוא החל מגיל בר מצוה (מגן אברהם סימן קצ"ט סעיף קטן ז', על פי הגמרא סוטה דף ל"ז עמוד ב'). מעלה זו של בר המצוה, הדגישה פעם האדמו"ר הרא"ם מגור זצ"ל, בסעודת בר-מצוה שנזדמן לה, ובנועם שיח קדשו הפטיר הרבי: **כעת הונח לנו קמעה מאחריות של "כל ישראל ערבים זה בזה"** (שבועות ל"ט א'). **עם התווספות של עוד ערב אחד - הוא חתן בר המצוה - שישא בעול ערבות זו.**

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שנט

בעקיפין היו הדברים מופנים כלפי העלם להעמידו על חובתו בהרגשת חובה גם על יהודים אחרים, ומאידך נרמז לו שהרבי נכנס לעול חדש כערב על מעשיו של הנער - להבהירו עד היכן מעשיו ומחדליו מגיעים.

גם המתים ערבים על עון שפיכות דמים

שפיכות דמים אמרו בספרי (סוף ספר שופטים) על הפסוק "כפר לעמך ישראל" כפר לחיים אשר פדית למתים מגיד שהמתים צריכים כפרה וסיים המדרש דנמצינו למדין שהשופך דמים חוטא עד יוצאי מצרים והכי פירושו שההורג הזה מגלגל בעונו חטא ועון למפרע, אשר פדית ה' כלומר על כן פדיתנו שלא יש בינינו שופכי דמים וכדאמרין, ד"כל ישראל ערבים זה לזה" ועל מנת כן נפדו שלא יהא במ ובזרעם שופכי דמים וזה עבר, על כן נענשו וגם המתים ערבים עליו וצריכים כפרה (הרב הלבוש בת"ח סימן רפ"ד) גם בשפיכות דמים מטמא את הארץ ומסלקת את השכינה כמו שכתוב בספרי (סוף סדר מסעי) על הפסוק "ולא תטמא את הארץ" (ועיין שם).

(נפש כל חי מערכת ש').

גם באיסור ובדבר של דרבנן שייך ערבות כל ישראל אחד על חבירו להרבה דעות

ערבות דכל ישראל ערבים זה לזה. הרב החסיד בארעא דרבנן (אות תפ"ט) מייתי פלוגתא דהרב מהר"ם ׳ן חביב סבר דערבים אף במידי דרבנן ומורינו הרב זרע אברהם (אורח חיים סימן י"ב) חלק עליו דאין ערבות במידי דרבנן עד כאן דבריו, ואני הפעוט עמדתי בזה ואחשבה לדעת הרב מהר"ם ׳ן חביב דערבות איתיה אף במידי דרבנן כמו שכתבתי בעניותי בספרי הקטן ברכי יוסף אורח חיים סימן קכ"ד עיין שם.

(עין זוכר מערכת ד').

**בדור המבול היו הרבה צדיקים כמו
נח, ונמחו במבול מפני שלא הוכיחו**

ערבות עד מתן תורה כל מי שחטא היה הדור משלם ודור המבול הרבה כשרים היו כמו נח ונמחו עם דור המבול, ופירש הרב ברכת אברהם דלקו מטעם ערבות שהיה דבר קצוב ז' מצות אך ממתן תורה עד ערבות מואב כל מי שחטא הקדוש ברוך הוא פורע ממנו שלא היה ערבות כיון שלא היה קצוב כמו שכתוב הרמב"ם, אך בערבות מואב כבר ידעו כל המצות והיה קצוב עיין שם באורך.

(עיין זוכר מערכת ד').

מה שכתוב בתנחומא ראה, דהרבה כשרים היו בדור כמו נח ונמחו עם הדור, **הטעם שנמחו אותם הכשרים משום שלא מחו, מה שאין כן נח שמחה בהם** כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בבראשית-רבה על הכתוב שנאו בשער מוכיח.

(חיד"א בחומת אנך פרשת נח).

הערבות לטובתינו למען קיום העם

האור החיים הקדוש מסביר שהתורה נותנת טעם לערבות שהיא אינה אלה לטובתינו, למען הקים אותך היום לו לעם שעם ישראל יהיה לו קיום כעם סגולה למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהיה לך לכתוב בפסוק לאלקים וגוי.

עוד ירצה לתת טעם לברית הערבות, שלא יאמר אדם למה יעשה ה' כה לעבדיו להכביד עולם לחייבם במעשה הזולת, לזה אמר כי אלקים חשבה לטובה למען הקים אותך לו לעם פירוש שזולת זה יהיו ישראל חוזרים לאחוריהם היום יפשע אחד בקלה ולמחר בחמורה והיו נשמטים מעדת הקדושה מעט מעט עד שיפשע ישראל מהיות עם ה', **ובמה שעשאים ערבים יתנו לב לעובר עבירה אחת קלה כבחמורה**

פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש** שסא
סגולה, הא למדת שכל מעשה ה' אינו אלא
ימנו.

שער הערבות על עניני שכר ועונש

סימן ג'

הן בכלל חיוב הערבות על מה שהן נצטוו,
לא מיחו בבעליהן, כמו שנענשה אשת רבי
דיון, וגם בניו הקטנים נתפסים בעון אבותם
רחמנא ליצלן

הלכות עכו"ם (פרק ד' הלכה ו') האריך, איך דנין
הנדחת וכתב וזה לשונו: ומכין את כל נפש
לפי חרב טף ונשים אם הודחה כולה, ואם
רובה מכים את כל הטף ונשים של עובדים
אן לשונו.

שסב שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

ואנשי יבש גלעד **שנהרגו נשים וטף**, אף על פי שלא חטאו נענשו בעבור הגדולים משני טעמים, חדא שהם סבה וגורמים לישיבת הגדולים, ועוד לרדות הגדולים בהריגתן שהן חביבין עליהם, עד כאן לשונו. ובפרי חדש בהלכותיו על הרמב"ם כותב שמה שכתב הרמב"ם טף ונשים הוא טעות סופר, ובסדר משנה להגאון ר' וואלף באסקוויטץ זצ"ל מצאתי צעק מאוד על שתלו בטעות בדברי הרמב"ם, שגם הרמב"ן סובר כן בפרשת ראה בפסוק החרם אותה כתב וזה לשונו: "החרם אותה" הם אנשים הנדחים, ואת כל אשר בה **הנשים הנגררות** אחר האנשים, אבל הטף שהם קטנים בזכרים ונקבות אין ממיתין אותן, אבל בתוספת' נחלקו בה, הרי שגם הרמב"ן כתב דנהרגין, ואלו בעדים והתראה פשיטא הלא השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה, אלא וודאי דנשים הנטפלות נהרגות אף בלא התראה, וסיים וזה לשונו: סוף דבר אני תמה על הפרי חדש, איך חשב על רבינו ורמב"ן שיאמרו דברים אלו מדעת עצמן, בלי ספק מצאו דברים אלו מבוארין להדיא בתוספתא או מכילתא או ירושלמי החסרים לנו, ואם בשביל שאנחנו לא מצאנוהו ראינוהו, מה דמות נערוך בינינו לבין רבינו והרמב"ן, אנחנו חסרנו כל טוב ומגששים כעור בקיר, והמה עיניהם פקוחות ומשוטטות בכולהו תלמודא, ולהם נגלו כל תעלומות חכמה ולא נעלם מהם דבר. עד כאן לשונו הזהב יקר מפז ומכתם אופיר.

והנה על שקטנים נהרגים גילה הגאון בס' המשנה שהוא ספרי פרשת כי תצא "איש בחטאו יומתו" כתב הספרי

וזה לשונו: אבות מתים בעון עצמם **ובנים מתים בעון אבותם** דכתיב איש בחטאו יומתו עד כאן לשונו, דוקא גדול מת בחטאו שנקרא איש, **אבל קטן שלא נקרא איש מת בעון אבותיו**, והביא דברי הרמב"ם (בפרק ו' הלכות תשובה הלכה א') וזה לשונו:

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שסג

יש חטא שהדין נותן שנפרעין ממנו על חטאו בעולם הזה בגופו או ממונו או בבניו הקטנים, שבניו של אדם הקטנים שאין בהם דעת ולא הגיעו לכלל מצות כקנינו הן, וכתוב איש בחטאו ימות עד שיעשה איש. עד כאן לשונו, רמז הרמב"ם ספרי הנזכר לעיל, ונתן בו טעם מתוק כדבש להצדיק קדוש שבנים קטנים הם כממון של אדם ונכון שיומתו בעיר הנדחת שהוא בכלל כל שללה דברי פרי חכם חן.

והנה הראני אלקים בזכות אבותי ורבותי ז"ל שדברי רמב"ם ורמב"ן שגם הנשים והטף הנגררות יהרגו הוא ממקור.

(שערי חיים שער ב' אות א').

האשה שיש בידה למחות ואינה מוחה נענשת בעון זה

בחז"ל בגמרא במסכת עבודה זרה (דף י"ז ע"ב) וזה לשונה: אתיוהו לר' חנינא בן תרדיון אמרו ליה אמאי קא עסקת באורייתא, אמר להו כאשר ציוני ד' אלהי, מיד גזרו עליו לשריפה, ועל אשתו להריגה, ועל בתו לישב בקובה של זונות, עליו לשריפה שהיה הוגה את השם באותיותיו, והיכא עביד הכי, והתנן אלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תורה מן השמים ואין תחיית המתים מן התורה, אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיותיו, להתלמד עביד, כדתניא לא תלמד לעשות אבל אתה למד להבין ולהורות, אלא מאי טעמא איעניש משום הוגה את השם בפרהסיא, **ועל אשתו להריגה דלא מיחתה ביה, מכאן אמרו "כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה נענש עליו"** עד כאן לשון הגמרא.

בנים קטנים נענשים עבור עוונות אבותיהם רח"ל

בילקוט פרשת כי תשא (סימן שצ"ח) וזה לשונו: אילפא רמי כתיב "ורב חסד" וכתוב "ואמת", בתחילה ואמת, ולבסוף רב חסד, וכו' אדם עשה עבירה חייב עליה מיתה,

שסד שטר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

והקדוש ברוך הוא ממתין לו עד שישא אשה והוא מוליד בן ראשון ושני והקדוש ברוך הוא חוזר ונוטלו הימנו ונמצא זה פורע את חובו, והקדוש ברוך הוא נוטל את שלו והגוף במקומו שנאמר "אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד" עד כאן לשונו.

אשתו מתה בעבור עוונות בעלה רח"ל

בשבת (דף ל"ב ע"ב) וזה לשונה: תניא ר' נתן אומר בעון נדרים מתה אשתו של אדם, שנאמר אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיד, פירוש רש"י משכבך אשתך:

בנים מתים כשהן קטנים בעבור עוונות האב רח"ל

עוד שם, רבי אומר בעון נדרים בנים מתים כשהן קטנים שנאמר אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף האלקים על קולך וחבל את מעשה ידיך, איזה הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו של אדם.

בנים מתים בעון ביטול תורה רחמנא ליצלן

עוד שם, רבי יהודה הנשיא אומר בעון ביטול תורה בנים מתים, דכתיב לשוא הכתי את בניכם מוסר לא לקחו.

עוד שם פליגי בה ר"מ ור"י, חד אמר בעון מזוזה, וחד אמר בעון ציצית, וחד אמר בעון שנאת חנם, הרי מצינו יען שאשתו של אדם הוי כקנינו, וכן בנים קטנים הויין קנינו של אדם, נלקו לפעמים בעון הבעלים והאבות.

בעת פקודה פוקדים עון אבות על בנים רחמנא ליצלן

ברמב"ן פרשת שלח (על הפסוק) ויבכו העם בלילה ההוא וזה לשונו: ואמרו רבותינו הם בכו בכיה של חנם, ואני אקבע להם בכיה לדורות, ולא ידעתי מאיזה רמז שבפרשה הוציאו זה, אבל מקרא מלא הוא וימאסו בארץ חמדה לא

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש** שסה

האמינו לדברו, וירגנו באהליהם לא שמעו בקול ה', וישא ידו להם להפיל אותם במדבר, ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות, אולי ידרש זה מפסוק וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה, יאמר **וטפכם כאשר אמרתם לבז יהיה בבא עת פקודתם, כי אני פוקד עון אבות על בנים**, והבאתי אותם עתה שידעו את הארץ ידיעה בלבד, אבל לא שירשו אותה לדורות, והכתוב ירמוז כיוצא בזה ולא ירצה לגזור רעה רק בענין תוכחת על תנאי. עד כאן לשונו.

החטא מאבד הבנים והבנות

במדרש רבה איכה (על הפסוק ולא היי ביום אף ד' שריד ופליט) וזה לשונו: תני ר' חייא **כנגד בנים ובנות שיהיו לך יהיה החטא מאבדן, אשר טפחתי ורביתי אין כתיב כאן, אלא** אשר טפחתי ורביתי אויבי כלם. עד כאן לשונו, (ועיין במתנות כהונה).

בנים קטנים נגנזים בחייהן בעון אבותם רחמנא ליצלן

במדרש רבה קהלת (על הפסוק ושבתי אני ואראה את כל העשוקים) וזה לשונו: **אלו הקטנים הנגנזים בחייהן בעון אבותם בעולם הזה**, לעתיד לבא הן עומדין בצד חבורה של צדיקים, ואבותיהם עומדין בצד חבורה של רשעים, והם אומרין לפניו רבשי"ע כלום מתנו אלא בעון אבותינו יבאו אבותינו בזכותינו, והוא אומר להם אבותיכם חטאו מאחריכם, וחטאתיכם מלמדן קטיגור. עד כאן לשונו.

על ידי עוונותיו הבן מת רחמנא ליצלן

(עוד שם) יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו וזה לשונו: יש אחד, זה היצר הרע, ואין שני, שאין לו בן זוג בעבירה, גם בן ואח אין לו, **בשעה שהולך אדם לעבור עבירה אינו רואה שיש לו בן שימות בעונותיו, ואינו רואה שיש לו אח שיתבייש**

שסו שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

ממנו ולהתגנות בו, ואין קץ לכל עמלו, במעשיו הרעים. עד כאן לשונו.

העוסק בדבר עבירה אשתו מתה במגיפה רחמנא ליצלן

במסכת דרך ארץ זוטא (פרק ט"ו) וזה לשונו: אם מנעת עצמך מדבר מצוה ועסקת בעבירה סוף מתה אשתך במגפה שנאמר "ואתה בן אדם הנני לוקח מחמד עיניך". עד כאן לשונו.

תלמידי חכמים בניהם מתים בקטנות ועוונותיהם מתכפרים בעולם הזה רחמנא ליצלן

בתנא דבי אליהו (חלק ב' פרק י"א) וזה לשונו: מוסר ד' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו מה כתיב בתריה "כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה", אלו הן היסורין של אהבה אלו תלמידי חכמים הצדיקים שמתים להם בניהם שלהם בקטנותן ומכפר להן על עוונותיהם בעולם הזה, ואחר כך הן באין בטהרה לחיי העולם הבא, ואף על פי שאמר הכתוב "גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים", מכל מקום חזר הכתוב ומרצה בניהם שנאמר "וכאב את בן ירצה". עד כאן לשונו.

גם דנין את האדם על זה שבניו מתו בחייו, רחמנא ליצלן

עוד שם (פרשה כ"ד) וזה לשונו: ר' יוחנן היה בוכה בשעת פטירתו, אמרו לו תלמידיו רבינו נר ישראל אם אתה בוכה אנחנו מה תהא עלינו, אמר להם בני היאך לא אבכה שמעמידין אותי לדין ומאירין לי את כל מעשי בפני ודנין אותי עליהם, ולא עוד אלא שאומרים לי מפני מה מתו בניך בחיך ולא זכית לתיקונו של עולם, ולא די לבן אדם בעולם שמתין בניו בחייו, אלא שדנין אותו עליהם. עד כאן לשונו.

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שסז

תחת עבירה שעבר נוטל הקב"ה אחד מבניו רחמנא ליצלן

במדרש שוחר טוב (קפיטל ס"ב, לך ד' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו) וזה לשונו: היאך אדם בחור דולק בעבירה וראוי למות, מה הקדוש ברוך הוא עושה, תולה לו עד שישא אשה ויוליד בנים, והקדוש ברוך הוא נוטל אחד מבניו תחת עבירה שעבר, ונמצא הקדוש ברוך הוא גובה את שלו משל עצמו, יש לך חסד גדול מזה, הוי לך ד' החסד. עד כאן לשונו. (ואם ירצה השם להלך יבואר אם הבית דין עונשים למעלה, או בבית דין של מטה).

הקטן נענש בעוון אביו

בילקוט רות (על הפסוק וימותו גם שניהם) וזה לשונו: ללמדך שיעין הרע מכה בבנים, אמר ר' חייא בר אבא **עד שלש עשרה שנה הבן לוקה בעון האב**, מכאן ואילך איש בעונו ימות עד כאן לשונו:

גם הטף הנשים והגרים נענשין כשהזולת חוטא

במדרש תנחומא (פרשת נצבים) על הפסוק "אתם נצבים היום כלכם לפני ד' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך" וזה לשונו: **כולכם ערבים זה בזה**, אפילו צדיק אחד ביניכם כולכם עומדים בזכותו, ולא אתם בלבד אלא אפילו צדיק אחד ביניכם כל העולם כלו בזכותו עומד, שנאמר "וצדיק יסוד עולם", **וכשאחד מכם חטא כל הדור לוקה**, וכן אתה מוצא בעכן הלא עכן בן זרח מעל בחרם וגוי' (חטא ישראל וגם עברו את בריתו), **מדת פורענות מועטת והדור נתפס בה**, מדה טובה מרובה על אחת כמה וכמה, לכך נאמר כל איש ישראל, ולא גדולים שבכם בלבד אלא אפילו טפכם נשיכם וגרך, עד כאן לשונו.

שסח שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

גדולים לוקין על ידי הקטנים

במסכת שמחות (פרק א') וזה לשונו: כשנתפס ר' חנינא בן תרדיון למינות גזרו עליו שריפה, ועל אשתו הריגה, ועל בתו לישיב בקובה של זונות, אמר להן מה גזרו על אותה עניי אמרו לו הריגה קרא עליי המקרא הזה "צדיק ד' בכל דרכיו" אמרה להם מה גזרו על אותו ר' אמרו לה שריפה קראה עליו המקרא הזה "גדול העצה ורב העלילה" וכששרפו אותו כרכוהו בספר תורה ושרפוהו והיתה בתו צועקת ובוכה ומתחבטת לפניו, אמר לה בתי אם עלי את בוכה אם עלי את מתחבטת מוטב שתאכלני אש שנופחה ולא אש שלא נופחה שנאמר אש לא נופח, ואם על ספר תורה את מתחבטת הרי התורה אש ואין אש אוכלת אש הרי אותיות פורחות ואין האש אוכלת אלא את הנייר **שאף כל עבדי המלך גדולים לוקין על ידי קטנים שנאמר "על כן חצבתי בנביאים הרגתים באמרי פי"**. עד כאן לשונו. [עיין במסכת ע"ז דף י"ז סוף ע"ב ודף י"ח ע"א].

מכל דברי חז"ל הנזכרים לעיל יש ללמוד מוסר השכל ולקחת מזה לימוד לנפשינו איך שהאשה והבנים הקטנים או הגדולים צריכים להתחנן לעמוד ולבקש על נפשם ועל חייהם שישארו בחיים מפני עון הבעלים והאבות, ולצעוק מרה אנא אל תחטאו בעוונות לפני השם יתברך, אל תכניסו דברים שאינם ראויים להיכנס לבית יהודי, אל תביאו לתוך הבית טלביזיה ואינטערנעט ווידיא, עתונים אסורים, דברי מאכל שיש עליהם פקפוק, ושלא לדבר בבית הכנסת בבית המדרש בשעת התפלה חזרת השליח ציבור וקריאת התורה, וכמו שכתב בספר הגן שבעון זה בנים קטנים מתים במיתות משונות חס ושלום. (ועיין ברכות מז, זוהר הקדוש פרשת וילך רפ"ה ע"ב. ובספר מקדש מעט על קדושת בית המדרש באריכות גדולה בזה).

כדומה שבכל אלו יש בהם חטא ועון ומביאים וגורמים לידי חטאים נוראים אנא ואנא רחמו עלינו

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שסט

התנהגו כפי שהקדוש ברוך הוא מבקש דורש ומצוה בתורתו הקדושה ואל נמות בחטאיכם רחמנא ליצלן. רחמו על בניכם בנותיכם נשותיכם ונפשות כל בית ישראל שנפקדים בעוונות רחמנא ליצלן.

בודאי אם הגדולים ישמעו לקטנים יהיה הדור מאושר והאבות ירוו נחת רב מבניהם ויגיעו לדרגה יותר גבוהה מהם כשאיפתם וחפץ לבם, כי בכל אדם מתקנא חוץ מבנו.

שער הערבות והצלת נפשות

סימן ד'

בשאלות ותשובות נחלת שבעה (שאלה פ"ג) וזה לשונו: **מי שנאבד לו בנו והוגד לו, ושמע שיצא חוץ לדת להמיר בדת ישמעאלית והוא לא הגיד כי בורח הוא אם מותר לחלל עליו השבת לרכוב אחריו אולי יוכל להחזירו.**

תשובה: תחלה אקדים דברי הרשב"א בתשובה הביאים הבית יוסף באורח חיים (סימן ש"ו) וזה לשונו: **נשאל להרשב"א** על אחד ששלחו לו בשבת שהוציאו בתו בחזקה מביתו על ידי ישראל מומר להוציאה מהדת ישראלית להמיר בדת ישמעאלית אם שם לדרך פעמיו בשבת פן יפחידה להמיר אם מותר לילך אפילו מחוץ לג' פרסאות למאן דאמר דתחום ג' פרסאות דאורייתא. ואפילו להביא חותם מצד המלכות מי דחינן מספק זה את השבת כדדחינן בספק נפשות.

והשיב הדר צריך תלמוד, ומכל מקום כך דעתי נוטה שאין דוחים שבת על הצלה מהעבירות לפי שאמרו אין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חבירך ואפילו איסורא

שע שֶׁכֶּר פֶּרֶשֶׁת בַּחֲקוֹתַי - פֶּרֶק ל"ב וְעוֹנֵשׁ

זוֹטָא לֹא שְׂרִינְן לִיה כְּדִי לְהַצִּיל חֲבִירוֹ מֵאִיסוּרָא רַבָּה אֲלֵא כְּשֵׁאוֹתוֹ אִיסוּר בָּא לַעַם הָאֲרָץ עַל יַדֵי חֶבֶר אֲבֵל בְּעִנְיָן אַחֵר לֹא כְּדַמּוּכַח בְּפֶרֶק קַמָּא דְשַׁבְּת בְּבַעִיא דְהַדְבִּיק פֶּת בַּתְּנוּר. וְעוֹד צְרִיךְ תַּלְמוּד עַד שִׁיעֲמוּד הַדְּבַר עַל בּוֹרֵיו עַד כֵּאֵן לְשׁוֹנוֹ. וְכַתֵּב עֲלֵיו הַבֵּית יוֹסֵף וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְהַתּוֹסֵפוֹת כְּתַבּוּ בְּפֶרֶק קַמָּא דְשַׁבְּת בַּתְּחִלָּה כְּדַבְּרֵי הַרְשַׁבִּי"א וְאַחֵר כֵּךְ הִקְשׁוּ מִדְּתַנְן מִי שְׁחָצִיו עֶבֶד וְחָצִיו בֶּן חוֹרִין כּוֹפִין אֶת רַבּוֹ וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ בֶּן חוֹרִין וְקִשָּׁה דְכֹל הַמְּשַׁחֵרֵר עֶבְדוֹ עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה, וְתִרְצוּ דְשֵׁאֲנִי פְּרִיה וְרַבִּיה דְּמַצוּה רַבָּה הִיא, וְעוֹד יֵשׁ לוֹמֵר דְּזוֹקָא הִיכָא שְׁפַשַׁע שֶׁהַדְּבִיק פֶּת בַּתְּנוּר סְמוּךְ לְחִשְׂכָּה אֲבֵל הִיכָא דְלֹא פִשַׁע מִיַּדֵי שְׂרִי לְמִיעֶבֶד אִיסוּרָא זוֹטָא כִּי הִיכִי דְלֹא לִיעֶבֶד חֲבֵרִיה אִיסוּרָא רַבָּה וְהוֹכִיחוּ כֵן וְכוּ'.

וְהַשְׁתָּא אִם לְתִירוּצָא דְּמַצוּה רַבָּה הַדְּבַר בְּרוּר שְׁאִין לָךְ מַצוּה רַבָּה מִלְּהַצִּילָה שְׁלֵא יִפְחִידוּה עַד שְׁתַּמִּיר. וְאִם לְתִירוּצָא דְּמַחְלַק בֵּין פִּשַׁע לְלֹא פִּשַׁע הִ"נּוּ לֹא פִּשַׁעָה וְהַלֵּכְךְ לְחַלֵּל עֲלֵיה שַׁבְּת לְפַקַח עֲלֵיה שְׂרִי, וְמַצוּה נְמִי אִיכָא, וְאִי לֹא בְּעִי לְמִיעֶבֶד כִּיִּפְיִנְן לִיה כְּדֹאֲשַׁכְּחֵן בְּמִי שְׁחָצִיו עֶבֶד וְחָצִיו בֶּן חוֹרִין שְׁכּוֹפִין אֶת רַבּוֹ כְּדִי שְׁלֵא יִתְבַטֵּל מִמַּצּוֹת פְּרִיה וְרַבִּיה כִּי רַבָּה הִיא. **וְאִפִּילוּ לְחַלֵּל שַׁבְּת בְּדַבְּרִים הָאִיסוּרִים מִן הַתּוֹרָה נִרְאָה דְּשִׁפִּיר דְּמִי דְּלִגְבֵי שְׁלֵא תַמִּיר וְתַעֲבִיד כֹּל יַמִּיה חִילּוּל שַׁבְּת אִמְרִינְן אִיסוּרָא זוֹטָא הוּא עַד כֵּאֵן לְשׁוֹן הַבֵּית יוֹסֵף.**

וְהִנֵּה מִדְּבַרֵי הַבֵּית יוֹסֵף נִשְׁמַע שְׁלֵא הַתִּיר רַק בְּנִדּוֹן הַנּוֹכַח לְעִיל הִיכָא שְׁלֵא אֲבֵל הִיכָא שְׁפַשַׁע כְּגוֹן בְּנִדּוֹן דִּידָן הוּי אִסוּר.

וְלִי נִרְאָה דְּגַם הִיכָא שְׁפַשַׁע כְּמוֹ בְּנִדּוֹן דִּידָן נְמִי שְׂרִי לְכַתְּחֵלָה וְאִפִּילוּ לְחַלֵּל שַׁבְּת בְּדַבְּרִים הָאִיסוּרִים מִן הַתּוֹרָה. וְגַם הַרְשַׁבִּי"א לֹא הַחֲלִיט לְאִיסוּר רַק סִיִּים שֶׁהַדְּבַר צְרִיךְ תַּלְמוּד. וְעוֹד לֹא הִשִּׁיב עַל שְׁאֵלַת הַשּׁוֹאֵל שְׁשֵׁאל אִם

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שעא

דחינן שבת מספק זה כדדחינן בספק נפשות. והרשב"א לא השיב על זה.

ולי נראה דדחינן שבת מספק זה כמו גבי חולה ואמרינן טעמא מוטב שיחלל שבת אחת ואל יחלל שבתות הרבה וכל הזריז הרי זה משובח, וכל השואל הרי זה שופך דמים ואפ"י רבים יכולים לחלל שבת בשביל אחד החולה כדי שיוכל לשמור שבתות הרבה ואין אומרים וכי אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חבריך. ואין לומר דהיינו טעמא כתירוץ של התוספות משום דהחולה לא פשע, זה אינו דאין מיתה בלא חטא. גם במפקח את הגל דמחללינן שבתא אפילו על כמה ספק ספיקא כמו שהארכתי לעיל בתשובה סימן ס"ב. ואין לומר דמיתה שאני אם כן כל שכן הוא להציל נפשו מני שחת ממיתה נצחית לא כל שכן. ועוד דגם לתירוץ ראשון של התוספות משום דמצוה רבה היא הא נמי מצוה רבה היא וחילול שבת נגד זה איסורא זוטא היא כמו שכתב הבית יוסף.

ועוד אם רבים רשאים לחלל שבת מפני חולה אחד משום מוטב שיחלל שבת אחת ואל יחלל שבתות הרבה והאי ואל יחלל שבתות הרבה לאו דוקא הוא דהא כשאדם מת נעשה חפשי מן המצות. ועוד שמא הגיע עתו למות. אלא רצה לומר דמכל מקום **אנן עבדינן דיזן שמא יוכל לקיים עוד שבתות הרבה. ואם כן מכל שכן כאן שמחללינן עליו שבת כדי שיוכל לקיים מצות הרבה בכל ימות השנה וגם שלא יחלל שבתות הרבה.** ואף אם הוא ספק אם יכולים להצילו. ועוד אף אם פשע האי פשיעה דומה לאונס הוא על ידי הסתה ואחר השעה הרעה יתחרט ואם כן למה לא יצילוהו מן דת ישמעאלית, **בודאי האי חילול שבת איסורא זוטא הוי.** והנראה לעניינת דעתי כתבתי נאם שמואל הלוי.

שעב שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

דין ערבות בישראל שנשתמד

כל ישראל ערבים זה לזה.²

יש לחקור אם ישראל נשתמד אם שייך ערבות לכל ישראל, או כיון שהוא ישראל מומר פקע מיניה ערבות, והכי הוא מרגלא בפומייהו דאנשי כיון דנשתמד אומרים אחד ערבות חסר¹, ועיין בספר שפת הים חח"מ סימן ב', ועיין שאלות ותשובות הרדב"ז החדשות חלק א' סימן קפ"ז וזה לשונו: ואם יצא יצא ואנחנו נושענו מערבותו דאין אנחנו ערבים למומרים וכו' יעויין שם, ומה שכתב הרב דגול מרבבה בחידושו לורה דעה (סימן קנ"א) לפרש כונת דברי הרב ש"ך דכונתו הוא דאפילו מומר אמרינן אף על פי שחטא ישראל הוא אלא דה"ה בשוגג אבל במזיד אפי' ישראל אין אנחנו מצויין להפרישו יע"ש, ואחרי המח"ר דבריו תמוהים דאין יתכן שיראה אדם לחבירו חוטא במזיד ובידו להפרישו שלא יתחייב להפרישו משום הוכח תוכיח את עמיתך, וכמו שהכרחתי זה בתשו' בשה"ק חקקי לב⁷ וצ"ע.

ועיין בתשובות בנימין זאב^ה שכתב דאסור להכשילו למומר באיסורים יע"א, ועיין מ"ש הרב מהריק"ש בס' ערך לחם באה"ע^ו ומה שהק' ממ"ש אעפ"י שחטא ישראל הוא יע"ש, ולעניות דעתי לא קשה מידי דלענין חומרא נאמר זה לא

(ב) מוצל מאש סימן י"ב, פנים מאירות ח"א סימן ס"ו, ועיין בתשובות זרע אברהם ח"א סימן י"א, שמע יעקב סדר ויצא, הלק"ט ח"א סימן ק"ל, ישועות יעקב ס' חיי שרה, שבועות דל"ט ע"א, מו"ה חק"ל ח"א דס"ג, דברים אחדים דק"ד ע"ג, קיצור של"ה ד"א ע"ד, מהרלנ"ח סימן ע"ו.

(ג) עיין להרב ש"ך ביר"ד סימן קנ"א ס"ק ו', ועיין במג"א א"ח סימן ד"ש סק"ח, ומ"ש הרב פרי מגדים בח' א"א שם יע"ש.

(ד) ח"א סימן י"ט יע"שב.

(ה) סימן ת"ו ות"ז.

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שעג

להקל באיסורים, ועמ"ש המרדכי ביבמות^א ועיין ספר החסידים^נ וזה לשונו:

אם רואה אדם נכרי עושה עבירה אם יכול למחות ימחה, שהרי שלח הקדוש ברוך הוא את יונה לנינה להשיבם כי כשהקדוש ברוך הוא כועס אין עת רצון לפניו יעויין שם, ועיין להרב משנת חכמים (סימן תקכ"ב). והרב לחמי תודה (דכ"ד ע"ד) כתב דהמחלל שבת בפרהסייא יצא מהערבות, דהו"ל כמו מומר לעבודה זרה יעויין שם.

גם הרב חוות יאיר (סוף סימן קפ"ה) כתב **דבמומר אם בידינו למחות מחוייבים אנחנו למחות יעויין שם.**

(גנזי חיים מערכת כ')

קריאה נוראה לקיום התורה והמצוות שהמנהיגים יוכיחו בענין שבת תפילין מזוזות טהרת המשפחה צניעות ועוד, כי מה בחיי שעה אפילו בכמה ספיקות מחללין שבת וכו' (וכשלו איש באחיו). והעונש הגדול אם לא יוכיחו

למה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה על פסוק **וכשלו איש באחיו, שישראל ערבים זה בזה וכל שיש בידו למחות ואינו מוחה נקראת עבירה על שמו**, אפשר לפרש כוונת (פסוק ו' סימן ה') איש או אשה כי יעשו, מכל חטאת האדם "למעול" מעל "בד", מפרש הרמז בר"ת "מתעורר" להחזיק "בך, והוא חטא בזאת משום קטנות בטחונו שמא על ידי כן תתמעט פרנסתו, משום הכי "למעול" מעל "בד" ר"ת "להיות "בד" "מבטחיד [כפירש"י משלי סימן כ"ב פסוק י"ט] משום הכי ואשמה הנפש ההיא, נקראות עבירות חבירו על שמו, מש"ה (בפסוק ז') והתודו את חטאתם, אין די בזה במה שיתודו על מה שחטאו בפועל,

(ו) סימן י"ט.

(ז) סימן ק"ו.

(ח) סימן אלף וקכ"ד.

שעד שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

אלא מהצריכות הוא "והשיב" את "אשמו" בראשו לתקן מה שמפרש הרמז בר"ת "בפשע" ו"תשליך" "אמת" "ארצה, כדאיתא (בירושלמי סוטה) וזה לשונו קיים ועשה, למד ולימד, והי' בידו להקים ולא הקים הרי זה בכלל ארור אשר לא יקים את דברי התורה לעשות אותם.

אתה קורא הנעים פקח עיניך וראה איך מאשריך מתעים וצופיו עורים, התורה אמרה וחי בהם ושהותר עבור פקוח נפש לחלל שבת שהוא חיוב סקילה, אפילו יש כמה, וכמה ספיקות אם חי הוא, וגם אם רק חיי שעה יחיה, והקדוש ברוך הוא אמר ליחזקאל צופה נתתיך, ורשע אם בעונו ימות, ואתה לא הזהרתו דמו מידך אבקש, ראה ודן קל וחומר אם המנהיג היה מוכיח על כל הדברים האלו, דהיינו שיעשו מקוה, ושנשים יזהרו מאד מאד בנפשם על שמירות נדה ויאמר להם בפה מלא שלא יגרמו שיכרתו ימיהם וימי בעליהם עבור זה, כי עונש עון נדה הוא כעונש של אוכל ביום הכיפורים, והיה מזהיר אותם שלא ילכו בגילוי שער, אלא ישמרו דת יהדות כראוי, ויעשה כמו שנצטוה מהשם קרא בגרון אל תחשוך, ומורא לא יעלה על ראשו, ויפרש להם שפריצות זו לגלות שער ראשם מביא חס ושלום רעה בענין הפרנסה, ועל הבעל, ועל הבנים, כי כן הוא (בזוהר) בפרשה זו, וגם יאמר להם גדלו בניכם על ברכי התורה והיראה ועבור זה תזכו לברכת התורה ולמען ירבו ימיכם וימי בניכם, וגם הי' מזהיר אותם על שמירות שבת שלא יחללוהו - כי עבור חילול שבת נותנים כח לעמלק שהוא מעולם רצועת מרדות רחמנא ליצלן, תמה אני איך לא בינת אדם לכם, גם אם כדבריכם כן הוא שתרויחו בזה יותר כבוד, הראוי וכונן הוא למכור הבכורה עבור נזיד עדשים, לעזוב תורת ד' אשר היא לכם מורשה מאבותיכם ואבות אבותיכם אשר קבלו מסיני זה כמה אלפים שנה - וכמה שמדות וגזירות עברו עלינו עבור

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש** שעה

קיומה ולא עזבנוה, וכל זאת באתנו ולא שכחנו, ועתה שאנו דרים בין מלכי חסד, וכל תושביה, חוריה, כומריה, וסגניה, אנשים טובים ובעלי מדות ואין לנו מהם שום מניעה וביטול בענין קיום תורתנו, ואנחנו נעזבנו בשאט נפש בתמי' - לחלוף עולם עומד וקיים לעד ושכר נצחיי, עבור חיי שעה, בושה הוא לכם - מש"ה בינו נא זאת וקרא בגרון אל תחשוך.

(מקרי דרדקי במדבר)

חיוב הערבות

**הקדוש ברוך הוא בוכה בכל יום על חורבן הדת -
אשרי מי שיגדר גדר בעד כרם ה' צבאות בית ישראל**

לכו נא ונוכחה איש את רעהו **אם נקיים אנחנו משבועתינו אשר קבלנו ערבות איש בעד אחיו** הגם שהנסתרות לד' אלקינו נתנה ראש ונשובה אל ד' לדעת אם לא במסתרים תבכה נפשינו כי הידועים והגלויים נעשים כצפונים ונסתרים, כי מי לא ידע שהאבות אשר שולחים בניהם בבית הספר שלהם ללמוד את אשר לבם יחפוץ, הכי נעלם מהם שהבנים יחללו שם את השבת קדש בכתיבה ומחיקה וכדומה כי מי יזכיר לו בקדושת שבת והאב אשר מגדל בנו שם הגם שאומר קדיש בכל יום ומפלפל בבית הכנסת בכל זה הוא פושעי ישראל כי יודע שיבוא היום אשר יכפור בתורת משה ונביאי ד' ובכל תורה שבעל פה והיה ראוי לרדוף רשע וכסיל כזה ואנו יושבים ומכבדים לו אין זה דברים שבסתר או אם האב שולח בנו להיות נעשה בעל מלאכה אצל האומן וידע שהבן הזה יעבור אצלו כל העבירות שם ובכל זה אנו שותקים סובלים ומעלים עין מסוררים ואין איש דובר דבר או אם נראה האפאראטין הולכים ועושים מלאכתן בשבת והעם רואים את

שעו שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

התנור עשן ולפיד אש יוצא ודבר שהותר מקצתו כאלו הותר כולו בעוונותינו הרבים ובכל זאת אנו מעלים עין (מקום יש להקדוש ברוך הוא ומסתרים שמו ושם בוכה) אמרו חכמינו זכרונם לברכה כי על המסתרים תבכה נפשו כי הנסתר והנגלות יחד הם חרבן הדת אשרי מי שיגדר גדר בעד כרם ד' צבאות בית ישראל.

(שערי חיים שער ו')

**כדי שישאר טעם הערבות בפינו, נסיים בחומרת הדבר
שעל ידי הערבות נתחייבנו, ואם אין מוחים פוגמים גם
בנשמתם על חטא חבירו, ועל דם החוטא שמת בעוון
נידרש, כמו שכתב החפץ חיים בחומת הדת מאמר ב'**

**גודל החיוב לחזק את הדת ולהוכיחו בשכר ועונש מפני
הערבות המוטלת עלינו**

הנה ידוע שבעת שקבלנו התורה מאת ה', לא רק על עצמו בלבד קיבל כל אחד לקיים, כי אם כל מה שיהיה ביכולתו לחזק את קיום התורה אצל שאר בני ישראל גם כן התחייב כל אחד, ונעשינו כולנו ערבים זה לזה, וכמו דכתיב הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת, וכמו שפירש"י שם דהיינו שנעשו ערבים זה לזה, ולכך הדין שכל אחד מישראל מוציא את חבירו בקיום המצות אף שיצא הוא כבר כגון קידוש ותקיעת שופר וכדומה [וכמו שכתב הרא"ש בברכות דף כ] דאם יחסר לחבירו איזה מצוה כאילו חסר לו, וכן נמי **שיפריש כל אחד את חבירו מאיסור לא תעשה, דאם לא יפרישו מהאיסור במקום שיש ביכולתו, יענש גם הוא.**

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שעז

וזה הענין של קבלת הערבות, מלבד מה שקבלנו על עצמינו מלפנים בעת קבלת התורה, אנו שונים אותו גם כן בכל יום בעת שאנו מקבלים עלינו עול המצות [בפרשה שניה של קריאת שמע דכתיב בה "ושמתם את דברי אלה על לבבכם" וגו' וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (בברכות י"ג ע"א)] ואנו מפרטים אחר כך בברכת אמת ויציב **שהקבלה היא על עצמו ובניו ועל כל כלל ישראל, וזהו מה שאנו אומרים ודבריו חיים וקיימים וכו' על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך וכו' חק לא יעבור.**

ועתה נתבונן בעצמינו, הלא ידוע שכשראובן ערב בעד שמעון על כמה מאות רובל, וכל שכן אם ערב בעדו על כמה אלפים, ורואה ששמעון רוצה לקחת איזה עסק, והוא מכיר מכבר את העסק ההוא כי רע ומר הוא, שעל ידי זה יפסיד כל מעותיו, כמה מההשתדלות היה עושה ראובן למונעו מן העסק ההוא, בעבור ידיעתו והכרתו היטב שעל ידי זה יחזור כל החוב עליו. וכן נמי בעניננו, צריך האדם לדעת, דאם יכול למנוע את חבירו מאיזה עון על ידי הוכחה וכדומה, או את אנשי עירו, והוא מתעצל מזה, יתפש לעתיד לבא באותו עון, וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה **כל מי שיש בידו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה נתפס על עון אנשי ביתו, באנשי עירו ואינו מוחה נתפס על עון אנשי עירו, לכל העולם כולו ואינו מוחה נתפס על כל העולם כולו.**

אם ישראל אחד חוטא וכולם נענשים

ואיתא בויקרא רבה, שה פזורה ישראל, מה דרכו של שה לוקה באחד מאיבריו וכולם מרגישים [רצה לומר שדרך השה הוא שכל העדר מתחברים ביחד, וכששה אחת לוקה ברגליה וכדומה והיא עומדת, כולם יעמדו לפי שעה] אף ישראל אחד חוטא וכולם נענשים.

שעח שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

והנה אנו רואים בעוונותינו הרבים שקיום הדת מתמוטט מדי יום ויום, ואם לא נראה לחזקה מי יודע מה יהיה יכול להולד חס ושלוש כעבור שנים, כי כל בית ישראל נמשלו לכרם, וכדכתיב [ישעי' ה ז'] כי כרם ה' בית ישראל, וכשגדרה נפרצה מעט, אם לא נראה לתקנה, הפירצה הולכת ומתרחבת ועל ידי זה יכלה כל הכרם לבסוף, ואפילו אם לא יופקר במשך הזמן רק איסור אחד של תורה, גם כן רע ומר הוא, וכל שכן **אם יגיע הדבר חס ושלוש לידי חייבי כריתות ומיתות בית דין, אוי ואבוי יהיה כי יפקוד השם יתברך העון על כולנו.**

בכל דרכיך דעהו וגו', רוצה לומר באותן הדרכים שהוא מתנהג בעניני עצמו צריך להתנהג בעניני שמים

ואל יתפאר האדם בנפשו לומר כי ישיב לפני ה', לא היה בי כח למנוע אותם מן האיסורים. אבל הלא ידוע מכמה פסוקים ומאמרי חכמינו זכרונם לברכה כי חפצי שמים צריכים להחשב בעיני אדם על כל פנים כחפצי עצמו, ובחפצי עצמו ידוע שאפילו כשהעסק הולך בענין רע, אף על פי כן אינו מתייאש ממנו, ותמיד חושב עצות איך לשפרו, וגם שואל מאחרים הסוחרים הגדולים איזו עצה ותחבולה לזה, והקדוש ברוך הוא ממציא לו עצה, ומצוי הדבר שלבסוף מרויח מן העסק. ואף בזה, אילו היה שקול בעיני האדם רצון הקדוש ברוך הוא כרצונו, היה מחפש עצות ותחבולות איך להקים הדת שלא תתמוטט, ובודאי היה הקדוש ברוך הוא ממציא לנו עצה וגם עזר גדול מאתו יתברך לזה [וזהו שאמר הכתוב בכל דרכיך דעהו וגו', רוצה לומר באותן הדרכים שהוא מתנהג בעניני עצמו צריך להתנהג בעניני שמים].

אבל בעוונותינו הרבים אין אנו עושים כן בעניני שמים, ותיכף כשהאדם רואה לפום רהיטא שאין לו עצה לזה, תיכף הוא מתייאש מזה ופוטר עצמו מן הדין, אבל לא בשביל שהוא פוטר עצמו למטה יפטר למעלה. לך נא ראה מה שאמרו

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש** שעט

חכמינו זכרונם לברכה (שבת נה) על הפסוק והתויות תו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים, דהיינו שהקדוש ברוך הוא צוה למלאך שירשום על הצדיקים תו, לרמז תו של תחיה, ולבסוף כתיב שצויהו להתחיל העונש מאנשים הקדושים, כי מדת הדין עלתה לפניו לומר מה נשתנו אלו מאלו, וענה הקדוש ברוך הוא אלו צדיקים גמורים ואלו רשעים גמורים, ושאלה מדת הדין היה להם למחות, וענה הקדוש ברוך הוא גלוי לפני שלא יקבלום, ושאלה מדת הדין אם לפניך גלוי לפניהם מי גלוי, מיד יצא הדין לחייב את כולם.

ובמדרש איתא ששאלה מדת הדין, **מי מהם נהרג עבורי**, **מי מהם נפצע מוחו עבורי**. מכל זה נוכל להתבונן עד כמה גדול החיוב על כל אחד מישראל לחפש עצות ותחבולות, ולהתרצות על כל פנים אף להתבזות ואף למנוע עון ופשע מישראל.

דין החמור לעתיד כשחבירו נענש ומת בעונו, הוא ידרש דמו ודע עוד, דמלבד שיש עליו חטא על שלא מיחה בחבירו כי כל ישראל הם כאיש אחד, וחטא של חבירו פוגם גם בנשמתו. **עוד יש עליו דין חמור לעתיד, כשחבירו החוטא נענש ומת בעונו, גם הוא ידרש על דמו**, וכדאיתא בתנא דבי אליהו כל מי שסיפק בידו למחות ולא מיחה ולהחזיר את ישראל למוטב ואינו מחזיר, כל הדמים הנשפכים בישראל אינם אלא על ידו, שנאמר **ואתה בן אדם צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר והזהרת אותם ממני באמרי לרשע מות תמות ולא הזהרתו וגו' הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש**. עד כאן לשונו, מכל זה יתבונן האיש הנלבב גודל החיוב בענין זה.

(חומת הדת פרק ב')

פנינים יקרים מספר שערי תשובה לרבינו יונה

עיקרי יסודי התשובה

ואיך החלפתי בעולם חולף, עולם עומד לעד לעולם, איך נמשלתי כבהמות נדמיתי, והלכתי אחרי יצרי כסוס כפרד אין הבין ותעיתי מדרך השכל.

עתה נבאר עיקרי התשובה: העיקר הראשון החרטה. יבין לבבו כי רע ומר עזבו את השם, וישיב אל לבו כי יש עונש ונקם ושלם על העון, כענין שנאמר (דברים לב, לה): "לי נקם ושלם", ונאמר (איוב יט, כט): "גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרבי". ויתחרט על מעשיו הרעים, ויאמר בלבבו: מה עשיתי, איך לא היה פחד אלקים לנגד עיני, ולא יגורתי מתוכחות על עון ומן השפטים הרעים, כי רבים מכאובים לרשע, לא חמלתי על גופי, ולא חסה עיני עליו משחתו מפני הנאת רגע אחד, ונמשלתי לאיש שיגזול ויחמוס ויאכל וישבע, ויודע כי אחרי אכלו ואחרי שתו יגרס השופט בחצץ שניו, כענין שנאמר (משלי כ, יז) "ערב לאיש לחם שקר ואחר ימלא פיהו חצץ". ורעה מזאת, כי הייתי על הנפש היקרה אכזרי ונטמאה בגלולי יצרי, ומה הועילה בכל קנייניה אם רעה בעיני אדוניה, ואיך החלפתי בעולם חולף, עולם עומד לעד לעולם, איך נמשלתי כבהמות נדמיתי, והלכתי אחרי יצרי כסוס כפרד אין הבין ותעיתי מדרך השכל, והנה הבורא נפח באפי נשמת חיים חכמת לב וטובת שכל להכירו וליראה מלפניו ולמשול בגוף וכל תולדותיו כאשר המשילה על שאר בעלי חיים שאינם מדברים מאשר יקרה בעיניו נכבדה, ואחרי אשר בעבור זאת נבראתי, ויהי בי הפך מזה, למה לי חיים, כענין שנאמר (משלי כא, טז): "אדם תועה מדרך השכל בקהל רפאים ינוח". ועוד, כי כמשפט הבהמה לא עשיתי, אבל שפלתי ממנה, כי ידע שור

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שפא

קונוה וחמור אבוס בעליו, ואני לא ידעתי ולא התבוננתי, ושלחתי נפשי לחפשי מאדוניה, וטעמתי צופי, ונשיתי סופי, וגזלתי וחמסתי, ועל דל בוססתי, ולא זכרתי יום המות אשר לא ישאיר לפני נשמתי בלתי אם גויתי ואדמתי. והענין הזה אשר בארנו הוא אשר דבר ירמיה עליו השלום (ירמיה ח, ו): "אין איש נחם על רעתו לאמר מה עשיתי".

(שער ראשון אות ז')

בהתמדתו על עבירה נעשית לו כהיתר ונחשב למשומד

העיקר השלושה עשר להיות העבירות הקלות חמורות בעיניו לארבעה פנים: האחד - כי אין לו להביט לקטנות העברה, אבל יביט לגדולת מי שהזהיר עליה. והשני - כי היצר שולט בעבירות הקלות, ואולי תהיה זאת סבה להתמיד בהן ואז יחשבו גם הן כחמורות בהצטרף עונש כל פעם, ומשלו על זה מחוט של משי שהוא נרפה וחלוש, וכאשר יכפלו אותו כפלים רבים יעשה עבות חזקה. השלישי - כי בהתמדתו על העבירה נעשית לו כהיתר, ויפרוק עולה מעליו, ולא ישתמר ממנה, ויחשב עם פורקי עול וכופרים ומשומדים לדבר אחד.

אין שום תירוץ על החטאים, כי השם נתן היכולת לכבוש היצר

והרביעי - כי אם נצחו היצר בדבר קטן, ינצחו מחר בדבר גדול, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קה:): כל המשבר כלים בחמתו יהי בעיניך כאילו עובד עבודה זרה, שכך דרכו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עבוד עבודה זרה ונאמר (בראשית ד, ז) הלוא אם תיטיב שאת, פירוש: למה נפלו פניך, הלוא אם תיטיב מעשיך ותשוב אלי - שאת, פירוש: תשא פניך, מלשון: כי אז תשא פניך ממום (איוב יא, טו). ויש לפרשו מלשון סליחה. ואם לא

שפב שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

תיטיב לפתח חטאת רובץ - אם לא תשוב מאשר חטאת, לא העון אשר בידך לבדו ילין אתך, כי היצר רובץ לפתח להחטיא אותך בכל אשר תלך, ונוצח אותך תמיד אחרי אשר נצח אותך, ויקוש לך וגם נלכדת ולא שבת. ואלו תשוקתו - להדיחך, ואורב לך בכל עת. ואתה תמשל בו - אם תרצה להתגבר עליו. על כן תענש על החטא אחרי אשר נתתי לפניך היכולת לכבוש את יצרך.

(שער ראשון אות לח)

האנשים אשר לא הניחו על ראשם תפלין מעולם הם הנקראים פושעי ישראל בגופם, ועונשם חמור מן העובר פעם אחת על חייבי כריתות ומיתות בית דין

ועתה נדבר בענין עונש בטול מצות עשה. אמרו רבותינו זכרונם לברכה (חולין קלב): אם יזהירו את האיש לעשות סוכה או לולב ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו. ואמרו (ראש השנה יז): כי האנשים אשר לא הניחו על ראשם תפלין מעולם הם הנקראים פושעי ישראל בגופם ועונשם חמור מן העובר פעם אחת על חייבי כריתות ומיתות בית דין, ואמרו (שם): כל שעונותיו מרובים מזכיותיו, ובכללם עון פושעי ישראל בגופם, כגון שלא הניח תפלין מעולם או עון פושעי אומות העולם בגופן והם עוברי עבירה כגון עריות, ליום הדין יורדים לגיהנם ונידונים שם שנים עשר חדש, ולאחר שנים עשר חדש גופם כלה ונשמתם נשרפת ורוח מפזרתם תחת כפות רגלי הצדיקים, שנאמר (מלאכי ג, כא), "ועסותם רשעים כי יהיו אפר וגוי". ואמרו (סנהדרין צט): מי שמקל בענין מצות עשה, כמו המבזה חולו של מועד שיש בו מצות עשה, שנאמר (שמות כג, טו): "את חג המצות תשמור", אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא. ויש על כל מצות עשה אזהרת לאו כוללת, שנאמר (דברים יג, א): "לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו".

(שער שלישי אות יא)

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש** שפג

ויתר הקדוש ברוך הוא על עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים ולא ויתר על עון בטול תורה

ויש אנשים רבים בהמון העם חושבים, כי אין עיקר האבדון והפסד הנפש זולתי בעבירות שיש בהן מעשה, וכי אין אבדן נפש אל האיש אשר הוא טהור מחטוא במעשה, ובדרך העבירות לא הלך, וחדל מעשות מצות ומעשים טובים. על כן אנו חייבים להודיע תועי רוח בינה, כי אמרו זכרונם לברכה (ירושלמי חגיגה פרק א הלכה ז) ויתר הקדוש ברוך הוא על עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים ולא ויתר על עון בטול תורה. ואמרו (ספרי דברים עקב): כשם ששכר תלמוד תורה גדול מכל המצוות, כך עונש המבטל גדול מכל העבירות, ואמרו (סנהדרין צט.): (במדבר טו, לא): " כי דבר השם בזה ואת מצותו הפר" - נאמר על מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק. וכבר זכרנו לך כל אלה בשער התורה.

(שער שלישי אות יד)

לפי גודל המצוה יגדל עונש

ודע כי לפי גודל המצוה יגדל עונש מי שיחדל לעשותה, אף על פי שאינו עושה מעשה בהפרתה, כמו שמצינו במצות הפסח ובמצות המילה שהן מצוות עשה ויש בהן כרת.

(שער שלישי אות טז)

עונש המבטל המצוה, שהוא בכלל ארור רחמנא ליצלן

והנה נתבאר בתורה עונש בטול המצוה, שנאמר (דברים כז, כו): "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם", אמר "לעשות אותם" - יורה כי זה נאמר על בטול מעשה המצוות.

(שער שלישי אות יח)

כמה מצוות עשה מבטל מי שאין לו תפילין ומזוזה

ומצות תפילין (דברים ו, ח) ומצות מזוזה (שם שם, ט) - מצוות עשה^ט הן, והנן בכלל קבלת מלכות שמים, כי על כן נכתבו בפרשת שמע ישראל, ותוכל להתבונן מזה על עונש המבטל המצוות האלה, כי הוא שובר עול מנתק מוסרות, וכבר הקדמנו לדבר על המצוות האלה. ועל מצות ציצית אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ספרי במדבר סוף פרשת שלח), שהציצית מוספת קדושה, שנאמר (במדבר טו, מ): "למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלקיכם". וגם כי אין מצות ציצית זולתי על מי שיש לו בגד אשר לו ארבע כנפות, ואם אין לו בגד כזה אינו חייב לקנותו, אף גם זאת אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מנחות מא.): כי ענוש יענש לעתות בצרה על דבר אשר לא חמד בלבבו יפי המצוה ושכרה, לבעבור סבב פני דבר חיובה עליו ולקחת לו בגד שיש לו ארבע כנפות לעשות בו ציצית על כנפיו.

(שער שלישי אות כב)

ט) ראה הלכות קטנות להרי"ף {נדפס בסוף מסכת מנחות} וזה לשונו: אמר רב ששת, כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונה עשה, וכל שאין לו ציצית בבגדו עובר בחמשה עשה, וכל כהן שאינו עולה לדוכן עובר בשלשה עשה, כה תברכו אמור להם, ושמו את שמי. כל שאין לו מזוזה בפתחו עובר בשני עשה. אמר רשב"ל כל המניח תפילין מאריך ימים שנאמר (ישעיה לח) השם עליהם יחיו.

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב **ועונש** שפה

מצות קידושין וחופה בכוונה
יאמר נוסח דלהלן לפני הקבלת פנים בזוית,
במתניות וכוונה כראוי
ואם יש פנאי יאמרנו גם לפני החופה.
ואם לא, יאמר נוסח הקצר דלהלן.

מצות אלו מקיימים פעם אחת כל ימי חייו וחבל שלא לקיימם בשלימות הראויה ובכוונה הראויה ועל כן יזדרז לומר כל דלהלן בכוונה גמורה, כי שלימות המצוה תלויה גם במחשבה כמבואר בדרך פיקודיך בהקדמה באורך.

ובענין כוונה לקידושין עיין שלי"ה שער האותיות אות ק'. ודפי"ק מ"ע א'. ודרך המלך על הרמב"ם ה' אישות פ"א בשם המנחת חינוך.

ונכון הדבר שבביתו לפני הנסיעה לבית החתונה, יאמר נוסח זו מתוך מתניות וישוב הדעת וכוונה, ואז יתחיל ככה: **הריני נוסע עקשיו לבית החתונה לישא אשה כדי לקיים וכו'.**

הריני מוכן ומזמן לישא אשה כדי לקיים מצות פרו ורבו, ומצות לא תהו ברעה לשבת יצרה, ושאר כל מצות עשה ולא תעשה התלויין בה מן התורה ומדרבנן. והריני מכנין בנתינת טבעת של קידושין לקנות האשה. ובעמידה תחת החופה וכן ביחוד עמה אחר החופה לקיים מצות חופה לקנותה לגמרי. (ואם החתן הולך לבאדעקיי"ן יוסיף: וגם בכיסוי הצעיף הנקרא באדעק"ו כוננתי לקיים מצות חופה).

וכן בכל הברכות שאני שומע בעת החופה, אני מכונן לצאת, בין בברכת בורא פרי הגפן ובין בברכת האירוסין וכן בברכת חתנים.

וידענו כי כל פרט ופרט רבו סודותיו ורמזיו ובשר אנחנו ולא בינת אדם לנו, ויהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתקבל מעשי המצות והברכות האלו כאילו כיווננו בכל הכונות הראויות לכיון וכאילו קיימתים בכל פרטיהם ודקדוקיהם ותרגיג מצות התלויים בהם, ודרך כלל אנו

שפו שָׁכַר פֶּרֶשֶׁת בַּחֲקוֹתַי - פֶּרֶק ל"ב וְעוֹנֵשׁ

מְכוּוֹנִים בְּכֹל לְתַקֵּן אֶת שׁוֹרֵשׁ מִצּוֹת אֱלוֹ בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן לְשֵׁם
יְחִוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיה בְּדַחֲלִילוֹ וְרַחֲמֵימוֹ וְרַחֲמֵימוֹ
וְדַחֲלִילוֹ לִיחְדָּא שֵׁם ?-הַ בְּנֵה-הַ בְּיַחְדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

וְהִנֵּה עֲשִׂיתִי הִבָּא בְּיָדִי, וְאַתָּה בְּרוּב רַחֲמִיךָ תִּטַּע אֶהְבֶּה
וְאַחֲנָה שְׁלוֹם וְרִיעוּת בֵּינֵינוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ, וְיִתְבָּרְכֵנוּ
לְקַיִים מִצְּנוֹת פְּרִיָּה וְרִבְיָה וְכָל הַמִּצְּוֹת הַנִּמְשָׁכוֹת וְיִתְבָּרְכֵנוּ
מִבְּרַכּוֹתֶיךָ, וְיִתְקַיִים בְּנוֹ מִקְרָא שְׁפָתוֹב לֹא תֵאֻנָּה אֶלֶיךָ רָעָה
וְנִגַע לֹא יִקְרַב בֵּאֵהֶלֶךְ.

וּבְרוּב רַחֲמֶיךָ תִּשְׁמְרֵנוּ מִכָּל חֲטָא וְיִהְיוּ כָּל מַעֲשֵׂינוּ לְשֵׁם
שְׁמַיִם וּבִפְרֹט בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתָּה לֹא יֵאָרַע לָנוּ שׁוּם
תִּקְלָה וְשׁוּם מִקְרָה רָע, וְתִצְלִלְנוּ מֵעֵין הָרָע, וְחֲסֹד ? מֵעוֹלָם
יְהִי עֲלֵינוּ סִתְרָה צָנָה וְסוֹחָרָה, וְיִהִי נוֹעַם ? אֶלְהִינוּ עֲלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנְנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנְנָהוּ :

נוסח קצר לומר לפני החופה

(וביש פנאי וישוב הדעת יאמר נוסח דלעיל)

לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיה בְּיַחְדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל לְעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְהַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, הַרְיִנִי
מוֹכֵן וּמְזָמֵן לְקַיִים מִצְּנוֹת קִידוּשֵׁין בְּטַבְּעַת. וְגַם מִצְּנוֹת חוֹפָה עַל
יְדֵי עֲמִידָה תַּחַת הַחוֹפָה וְיַחְדוּד בְּחֹדֶר מִיּוֹחַד (וְעַל יְדֵי פִּסְיוֹ
הַצְּעִיף) וְלְקַיִים מִצְּנוֹת אֲמִירַת בְּרַכַּת אִירוּסִין וְנִשְׁוֹאִין עַל יְדֵי
שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנָה, וְהַכְּנָה לְקִיוֹם מִצְּנוֹת פְּרוּ וּרְבוּ. וְיִהִי רָצוֹן שְׁיִיָּה
חָשׁוּב לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאִילוֹ קַיִימַתִּים בְּכָל פְּרֻטִיָּהֶם
וְדַקְדוּקִיָּהֶם וְכְּאִילוֹ כּוֹנְנַתִּי בְּכָל הַכּוֹנוֹנוֹת הָרְאוּיוֹת לְכוּן. וְיִהִי
נוֹעַם ? אֶלְהִינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנְנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
כּוֹנְנָהוּ :

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שפז

אמירה לפני קידוש*

(עפ"י שו"ע, והאריז"ל, שלי"ה, אור השנים, חיד"א, בן איש חי)

הַרְיֵנִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִים מְצַנֵּת קִידוּשׁ עַל הַיַּיִן לְקַיִים מְצַנֵּת הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ שְׁצִינְנוּ לְהִזְכִּיר בְּפֶה קְדוֹשֵׁת יוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנַתֵּן לָנוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַל הַיַּיִן, שְׁנֹאֲמַר זְכוֹר אֵת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וּפְמוֹ שְׁפִירְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֶם לְבִרְכָה. וְגַם לְהִזְכִּיר בּוֹ יְצִיאַת מִצְרַיִם כְּמוֹ שְׁדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֶם לְבִרְכָה. וְגַם לומר פְּרִשְׁת וַיְכַלּוּ לְהַעֲדֵד עַל בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וּבִבְרַכַת בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן לְצֵאת גַּם עַל יַיִן וְשֵׁאֵר הַמְּשַׁקֵּיין שְׁאֲשֵׁתָהּ לְפָנֶי הַסְּעוּדָה וּבִתּוֹךְ הַסְּעוּדָה. וּלְקַיִים מְצַנֵּת קִידוּשׁ בְּמָקוֹם סְעוּדָה בְּרַקָּא.

והַרְיֵנִי מְכוּיֵן לְהוֹצִיא גַם אֵת בְּנֵי בֵּיתִי וְכָל הַרוֹצִיִן לְצֵאתָ,

*** תועלת אמירתה:**

- שלא תהא אמירת קידוש כמצות אנשים מלומדה (עיין ספר חסידים מ"ו, ח"א כלל ה', משנה ברורה סימן ה').
 - לדעת בעל באר מים חיים, טוב לומר כוונת המצוה בפה. וכן המנהג בתפילין, סוכה, ברכת המזון ועוד.
 - מועיל כעין הכנה להליהב הלב לקראת המצוה הגדולה לקדש יום השבת ולהעיד על יחודו יתברך שמו ובריאת שמים וארץ.
 - תועלת גדולה שלא ישכח לכוין כוונת המצוה, דאף על גב דביש הוכחה יוצא, מכל מקום לא מקיים חלקי "מחשבה" שבהמצוה (עיין דרך פקודיך בהקדמה).
- מביא התעוררות לכל השומעים לקראת האמירה.

שפח שכו פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש

בכל זה. ופוננתי לקיים כל מצות התלויה בהם ולתקן שרשה במקום עליון, ולהעיד על יחודו ואחדותו? תברך שמו לעד אשר האציל ברא יצר ועשה כל העולמות ואין שני לו ובחר ביום שבת קדשו לקדשו מכל הימים.

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו לחבר ארבע אותיות "ה בנ"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל למיקום שכינתא מעפרא וליחד הדורים ולעשות עטרין וקשוטין לשכינה הקדושה וכדי להשלים אדם העליון ואילן העליון ואל יעכב שום חטא ועון והרהור רע את מצנה זאת ותעלה לרצון ולנחת רוח לפני כסא כבודך. וברוך רחמיה תעלה עלינו כאילו פוננתי בכל הפוננות והסודות התלויה בהם, ויהא חשוב לפני הקדוש ברוך הוא כאילו קנימתיה בכל פרטיה ודקדוקיה ותרג"ג מצות התלויה בה. ויעלה לפניך קידוש זה עם קידושי בניך היודעים ומכוננים בהוגן, וימשך שפע וברכה רבה בכל העולמות ומשם ישפע על נפש רוח ונשמה לעבדך באמת ולשמור כל שבתות קדשך כל ימי חיינו במחשבה דבור ומעשה ביראה ואהבה ושמחה. ויהי נעם יי אל הינו עלינו ומעשה דינו כוננה עלינו ומעשה דינו כוננהו:

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שפט

סדר הקידוש

יום הששי: ויכלו השמים והארץ וכל
צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו
אשר עשה, וישבות ביום השביעי מכל
מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את יום
השביעי ויקדש אתו, כי בו שבת מכל
מלאכתו, אשר ברא אלהים לעשות:

סברי מרנן ורבנן ורבתי:

**ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם
בורא פרי הגפן:**

ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם, אשר
קדשנו במצותיו ורצה בנו, ושבת קדשו
באהבה וברצון הנחילנו, זכרון למעשה
בראשית. תחלה למקראי קדש זכר ליציאת
מצרים. ושבת קדש, באהבה וברצון
הנחלתנו: ברוך אתה יי, מקדש השבת:

אמירה לפני אכילת סעודת שבת קודש*

(אומרה לפני הסעודה)

(על פי שו"ע, והאריז"ל, שלי"ה, אור השנים, חיד"א, בן איש חי)

הריני מוכן ומזמן לקיים מצוות נטילת ידים לסעודה ואכילת פת בשבת ולבצוע על לחם משנה, (ואם מוציא אחרים יוסיף: ולהוציא בני ביתי וכל הרוצין לצאת במצוות לחם משנה) ולבלבל הפת במלח, ולקיים סעודה הראשונה של שבת קודש (בסעודת ליל שבת יוסיף: שהיא סעודתא דיצחק אבינו עליו השלום, הנקראת סעודתא דחקל תפוחין קדישין. בסעודת שחרית יוסיף: שהיא סעודתא דאברהם אבינו עליו השלום, הנקראת סעודתא דעתיקא קדישא. בסעודה שלישית יוסיף: שהיא סעודתא דיעקב אבינו עליו השלום, הנקראת סעודתא דזעיר אנפין קדישין) ואסמכוה אקרא אכלהו היום כי שבת היום ליי. וגם לאכול מאכלים שונים להתענג בשבת קדש כמו שפתוב וקראת לשבת עונג. והנני מכוין לפטור בברכת המוציא כל מה שביאו לאכל עד אחר נטילת מים אחרונים וגם מיני פיסגין ומזונות. גם הנני מכוין בלבישת כסות נקיה

וכונתי לעשות ולהשלים רצון הבורא ברוך הוא וברוך שמו, שציננו בכל אלה, ולתקן שרש סעודה זאת במקום עליון ולהשלים אדם העליון ואילן העליון ולעשות נחת רוח להבורא ותברך שמו.

ואני מאמין שבכל מאכל ומשקה ובכל טעימה של שבת קדש

* תועלת האמירה, עיין מה שכתבנו אצל אמירה לפני קידוש.

שכר פרשת בחקותי - פרק ל"ב ועונש שצא

תלוויים סודות עליונות ועולמות ונשמות ואורות קדושות בלי שיעור וחקר. ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שבזכות קיום סעודת שבת וענג שבת, אזכה לתקן כל מה שפגמתי בגלגול זה ובגלגולים הקודמים בסעודות ותענוגי רשות ומאכלות תירות ונאסורות, והצילני ברוב רחמיה (בסעודת לילה יאמר: מחבלי משיח. בסעודת שחרית יאמר: מדינה של גיהנם. בסעודה שלישית יאמר: ממלחמת גוג ומגוג.

ובזכות קדשת סעודה זו יומשך לנו שפע וברכה לכל האכלות והשתיות שנאכל ונשתה כל ימי חיינו, וימשוך עלינו שפע קדשה וטהרה מנעם ועונג ועדן העליון, לנפשתינו ורוחנינו ונשמותינו להתעדן בעבודתך ויראתך ולעבדך בלבב שלם ובנפש חפצה, כדי שיתגדל ויתקדש שמך הגדול והקדוש על ידינו ועל ידי כל ישראל אמן.

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו ליחד שם י-ה בן-ה ביחודא שלים בשם כל ישראל.

וברוב רחמיה תעלה עלינו כאילו כוונתי כל הכוונות וסודות התלוויים בהם, ויעלה לפניך מצות אלו עם בניך היודעין ומכוונין בהוגן. ותהא חשוכה לפני הקדוש ברוך הוא כאילו קנימתים בכל פרטיהם ודקדוקיהם ותרי"ג מצות התלוויים בהם. ויהי נעם יי אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

שכר גדול להמוחים

מי שמוחה לכבוד שמים אין מלאך המות שולט בו כשאר בני אדם (זוהר הקדוש חלק א' כט:). **והקדוש ברוך הוא כורת עמו ברית ולזרעו אחריו כמו שעשה לפנחס** (ראשית חכמה שעה"ח פי"ב בשם מהר"י אבוהב), **וזוכה לחלקו של הקדוש ברוך הוא** (תמיד כח.), וממשיך ברכות וטובות לעם (תמיד כח.), ויוצא מכלל ארור לכלל ברוך (ויקרא רבה כה), **ניצול מכל גזירות קשות** (ילקוט רות עה"כ וימת אלימלך) זוכה לבלות שנותיו בנעימים (אבות דרבי נתן פרק כ"ט) **כשיש גזר דין על הכלל הוא ניצול** (חומת אנך פרשת נח) וזוכה למלכות (סנהדרין קא:).

ונסיים בתפלה להשם יתברך שאל יאמר פינו דבר שלא כרצונו, ויהי נא אמרינו לרצון לפני אדון כל. זכות כל הצדיקים, גאונים וקדושים, שהבאנו דבריהם הטהורים, זכות צדקתם תצהיר כאור שבעת הימים, ויהיו עבורינו מליצים ישרים, וה' אלוקי ישראל אהבת תמים, יעזור שנושע תשועת עולמים.

בעזרת השם יתברך

מפתח

• תוכן הענינים •

לפי סדר הפרקים
של ספר ויקרא

במפתח הזה מובא בעזרת השם
יתברך:

ראשי פרקים
מהענינים המבוארים
בכל פרק ופרק

הספר נדפס לזכות הרבים

תוכן העניינים

הקדמה

- א. אילו היו בני אדם יודעים כמה שכרו גדול של מזכי הרבים היו רודפים אחריו כמו שרודף אחרי כסף וזהב..... יב
- ב. העצה הנכונה לרפאות האילן שיתן פירות טובים..... מז
- ג. מי שיש לו אמונה בהקדוש ברוך הוא מתיירא מהעונש..... מז
- ד. צריך לשרש אחר התולעת שבלב לחזק אמונתו בלב..... זז
- ה. מי שעובד השם בקרירות ובלא חשקות, זה סימן שהאמונה חלושה אצלו..... יח
- ו. "ג עולמות הגנוזים שאינו זוכה בהם שום אדם, אלא מי שמזכה את הרבים בתוכחתו..... יט
- ז. המתבר הקדוש של ספר קב הישר בפרק ק"א כותב: "מטרתו של ספר זה - והתנצלות המחבר"..... כא
- ח. גדלו לד' אתי וגרוממה שמו יחדיו..... כב
- ט. לא עליך המלאכה לגמור..... לד
- י. גודל החיוב לחזק את הדת מפני העריבות המוטלת עלינו..... לה
- יא. בלי תשובה אף הטוב נותן כח לסמרא אחרא..... מא
- יב. סיום..... מט

פרשת ויקרא

- א. תיקון נשמות ורוחות..... נג
- ב. אחד מהעובדות הגדולות אשר רבינו ר' מרדכי מנדבורנא כממשיך בדרכם של הבעל שם טוב הקדוש ותלמידיו זכותם יגן עלינו היה לתקן רוחות ונשמות המתגלגלים בחי, צומח, דומם, מדבר או נשמות ורוחות המרחפים באויר ומחכים לבוא היום

שכר תוכן העניינים - פרשת ויקרא ועונש ג

נג	אשר בו יזכו לשוב לצור מחצבתם ויתוקנו על ידי הצדיק.
נג	ג. תיקון נשמה תחת השער
נד	ד. עברייני גדול שלא האמין בשכר ועונש
נד	ה. כל החיצונים מפחדים
נה	ו. הסוסים נעצרו על ידי הנשמות
נה	ז. שכן רע שהתגלגל בעכבר
נו	ח. מקוה לחיים ולא למתים
נו	ט. הקמצן שנתגלגל בדוב
נח	י. תיקון על ידי מזמור
נט	יא. הדוב המרקד
ס	יב. זמן התיקון שהגיע
סא	יג. העץ המזיק
סא	יד. הנשמות חיפשו תיקון
סב	טו. מעכשיו עד שלשה ימים
סב	טז. קול דופק בחלון
סג	יז. ביקורו של צדיק נסתר אצל רבינו
סה	יח. הדיבוק שלא רצה לדבר נשך את אמו נשך את אביו
סו	יט. "זה פעם שלישית שאני בעולם"
סו	כ. מעלת הבזיונות:
סח	כא. שכר הגדול של השומר שבת
	כב. שכר של שמירת שבת - שבת היא מלועוק ורפואה קרובה
סט	לבא
ע	כג. מה נקרא תשובה באמת.
עב	כד. שיער הגלגלים - בו יבואר גודל עניני גלגלים
עו	כה. שיער התפלה
	כו. גודל מעלת ושכר של התפילות ביום הפורים וסיפורי מעשיות

- אֵיךְ שֶׁנִּתְקַבְּלוּ הַתְּפִלוֹת בְּיוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה..... עו
- יְמֵי הַפּוּרִים הַמָּה יְמֵי רִצּוֹן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁלֵּם רִצּוֹן כָּל..... כז.
- אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְמִלְאוֹת מִשְׁאֲלוֹתָיו... גִּזַּר מַלְכוּת שֶׁל עוֹלָם...
 לְהַשְׁלִים רִצּוֹן כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְטוֹבָה..... פב

פֶּרֶשֶׁת צו

- א. שִׁעָר הַגְּלִגְלוּת..... פט
- ב. עֲנִינֵי גְלִגְלוּת אֵיךְ שֶׁכִּמְעַט כָּל אֶחָד בָּא בְּגִלְגוּל, וּפְרָטֵי סֹדֵר הַגְּלִגְלוּת, וְסוּד הַגְּלִגְלוּל, וְאֵיךְ לְתַקֵּן שְׂלָא יָבֵא לְהַתְּגַלְגֵּל עוֹד הַפְּעַם שֶׁהִיסוּרִים קָשִׁים מְאֹד וְקִשָּׁה מְאֹד לְבֹא לִידֵי תִּקּוּן..... פט
- ג. יֵשׁ נִשְׁמוֹת שֶׁמֵּתְגַלְגְּלִים בִּיהוּדִים, וְיֵשׁ שֶׁמֵּתְגַלְגְּלִים בְּגוֹיִם רַחֲמָנָא לִיְצַלְן, וְעוֹד כַּמּוֹה בַּחֲנִינּוֹת בְּגִלְגוּל..... פט
- ד. יֵשׁ בַּחֲנִינָת גְּלִגְלוּל נִשְׁמָה וְיֵשׁ בַּחֲנִינָת עֵיבוֹר נִשְׁמָה..... צ
- ה. רִשַׁע וְטוֹב לוֹ צָדִיק וְרַע לוֹ, הוּא לְפַעֲמִים מַחֲמַת מַה שֶׁהִיָּה בְּגִלְגוּל הַקּוּדֵם..... צא
- ו. עֲנִין הַגְּלִגְלוּל הוּא חֶסֶד לְיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שִׁיבֹאוּ כּוֹלָם לְתִיקוּנָם הַרְאוּי..... צב
- ז. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי ע"ה מְגַלֵּה לָנוּ (תִּיקוּנֵי זוֹהַר ו' נ"ב ב') הַפֶּשֶׁט שֶׁל שְׂאָרָה כְּסוּתָה וְעוֹנֵתָה וְגו', וְאֵין מִי שִׁיבְקֵשׁ מִזֶּה שֶׁהוּא שְׂאָר הַשְּׂכִינָה, כְּסוּתָה זֶה כְּסוּת שֶׁל מִצְוָה, כְּסוּת שֶׁל צִיצִית וְעִטּוּף שֶׁלּוֹ, וְתַפִּילִין שֶׁל יָד, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ תִּפְלֵה לְעֵנִי כִּי יַעֲטוּף, וְעוֹנֵתָה - קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנֵתָה, וְאֵם שְׁלֹשׁ אֱלֹהִים לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ לְשִׁכְנָה וְיִצְאָה חֲנֹם אֵין כֶּסֶף..... צד
- ח. חִלּוּקֵי הַגְּלִגְלוּל אֵי אֲפֶשֶׁר לְעֲמוּד עֲלֵיהֶם..... צה
- ט. אֵלּוֹ עֲסָקוּ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה, אֵין צוֹרֵךְ לְגִלְגְלוּת, כִּי אֵין הַגְּלִגְלוּל אֵלָּא לְהַשְׁלִים חֶסְרוֹן הַתְּשׁוּבָה..... צו
- י. תְּשׁוּבָה אַחַת יִפֶּה מִכַּמּוֹה גְּלִגְלוּת וּמִתּוֹת..... צז

ה שֵׁכַר תּוֹכֵן הַעֲנִינִים - פֶּרֶשֶׁת צו וְעוֹשֵׁה

- יא.** כאשר עוסק האדם בתורה נפדה מן הגלגול, כי פדיון הגלגול והגלות הוא תורה לשמה..... צז
- יב.** לפעמים מלבישים את הנפש בחיה וכבהמה טהורה או טמאה, ולפעמים בעוף ובכל החי, הכל לפי העון..... צח
- יג.** מי שמתגלגל בתלמיד חכם ומי בעם הארץ..... צח
- יד.** התלמידי חכמים וכשרים הם ניצוץ ממושה רבינו עליו השלום, ועמי הארץ העזים והקשים הם גלגול של קליפת לילי"ת הרשעה..... צט
- טו.** עונש השלישי שהוא הגלגול קשה יותר משנים הראשונים, שהם תשובה ויסורים, מיתה וגיהנם..... ק
- טז.** לפעמים מתגלגלת הנשמה בדומם, לפעמים בצומח, לפעמים בחי, ולפעמים במדבר, הכל לפי העון בגלגול הקודם, והיותר קשה שבגלגולים הוא גלגול באבן דומם יבש..... קא
- יז.** אם יוכשרו מעשי האדם, הוא עולה ממדרגת אדם עד למדרגת מלאך..... קא
- יח.** כאשר האדם הוא צדיק ועושה מעשים טובים, גם המגולגל ההוא מזדכך ומתוקן על ידו..... קב
- יט.** מי שמתגלגל בדומם יכול להתעלות להתגלגל לצומח רק בזמן ידוע, בד' חדשים אמצעיים של השנה..... קב
- כ.** נשמת בעור אביו של בלעם נתגלגל בצומח..... קג
- כא.** אם היה מגולגל במעט עפר ונטלו העפר לתוך תבשיל ואכלו האדם, עולים ממדרגות דומם צומח חי מדבר ביחד, וכן אפשר להתגלגל במלח שנקרא צומח, ויש מגולגלים גם במים..... קד
- כב.** הצדיק בעת אכילתו מתקן את המגולגלים..... קד
- כג.** טעם שאסור לעם הארץ לאכול בשר..... קה
- כד.** טעם שיש לפעמים אנשים צדיקים אבל יש להם איזה מעשה רע שאינם יכולים ליפרד ממנו..... קו
- כה.** טעם שלפעמים אין הרשעים מתגלגלים, כי הכל לפי העון, אם

ו שכר תוכן העניינים - פרשת שמיני ועונש

- יכול לימרק בגיהנם אינו צריך להתגלגל, כי הגלגול קשה מן הגיהנם..... קו
- כז. רוב בני האדם אינם נמלטים מהגלגול..... קז
- כח. הכרוח מכרח על כל מגולגל ועונשו, כל אותו הזמן של הגלגול שנגזר עליו..... קז
- כח. אם גם בפעם השלישית לא נתתקנה, אין לה תקנה עולמית חס ושלום..... קט
- כט. שער האמונה..... קיא
- ל. גודל העונש למחוסרי אמונה שאפילו צדיק אם אינו שלם באמונה אין לו עולם הבא..... קיא
- לא. נסיון האמונה..... קיב
- לב. מי שכועס על אשתו כשלא עשתה דבר בשבילו, סימן שהוא מחוסר אמונה חס ושלום..... קיב
- לג. מעשה נורא באחד שהיתה לו פרנסה משלושה סוסים..... קיב
- לד. שער התשובה..... קיג
- לה. תשובה עם חרטה..... קיג
- לו. שער הגלגולים..... קטו
- לז. איש אשר ה' בקי בש"ס בבלי ירושלמי ספרא ספרי ותוספתא נתגלגל בדג..... קיז

פרשת שמיני

- א. שער הכשרות..... קיט
- ב. בו יבואר עד כמה צריך להיזהר בעניני כשרות המאכלים..... קיט
- ג. כל האוכל מאכלות אסורות - כל מה שסובל האדם בעולם הזה הוא מפני שלא נזהר במאכלות אסורות. (זוהר חלק ג' דף מב עמוד א')..... קיט
- ד. כל האוכל מאכלות אסורות - מטמא נפשו ודנין אותו לאחר

שכר תוכן העניינים - פרשת שמיני ועונש ז

- מיתתו כאדם מגואל, כי הקדוש ברוך הוא גואלו בעולם הזה
 ובעולם הבא (וזהר חלק ג' דף מ"א ודף מ"ב עמוד א')..... קכד
- ה.** כל האוכל מאכלות אסורות - מטמא נפשו ונכנסת בו מחשבת
 מינות וכפירה (רמב"ם)..... קכה
- ו.** **שַׁעַר קְדוּשַׁת הַשַּׁבָּת**..... קכז
- ז.** והיה ביום הששי והכינו - היראת שמים והפחד של קדושת
 השבת..... קכז
- ח.** סיפור נורא מאגרת ששלחה השבת להרב אברהם אב"ן עזרא
 זכרוננו לברכה (הנקרא ראב"ע)..... קכח
- ט.** **שַׁעַר חֵיבוֹט הַקֶּבֶר**..... קלא
- י.** עובדא נוראה מהצדיק הקדוש רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע, אך
 שהחזיר בתשובה לאחד אחר שהראה לו כל עניני חיבוט הקבר
 ועונש בעולם הבא..... קלא
- יא.** **שַׁעַר הַגְּלָגוּלִים**..... קלה
- יב.** סיפור נורא בגלגול של דג וכלב..... קלה
- יג.** מעשה נורא שהיה אצל הארז"ל, שגילה גלגול של כלב, ותיקונו
 היה שהציל חיי אנשים רבים מישראל..... קלו
- יד.** **שַׁעַר מִזְבְּי הַרְצִיָּם** - גודל השכר של מזכי הרבים..... קלט
- טו.** אברהם אע"ה נקרא "אוהבו", מפני שמיעט בהשלמת נפשו כדי
 שיוכל להרבות כבוד ה' למעט את מורדיו ולהרבות עבדיו ויודעיו.. קלט
- טז.** אין זה רצון השם יתברך שהאדם ישלים רק את נפשו, ואת
 אנשי דורו ישאיר אחריו תרבות אנשים חמאים ומכעיסי ה'..... קמ
- יז.** המעלה הנכונה שיבור לו האדם הוא להשפיע ולהטיב לזולתו
 תמיד למרות שעל ידי כן ממעט בהשלמת נפשו, רק להגיע
 לתכלית השלימות הוא להיות מן המשפיעים לזולתו..... קמ
- יח.** חפץ הבריאה לא תושלם אם ישלים האדם את נפשו לבדו ולא
 ישלים את נפש זולתו..... קמא

- יט.** חפץ הבריאה מחייבת לקנות מדת הבדידות על ידי מידת ההתחברות בחברת בני אדם בסבר פנים יפות שכולם יאהבוהו ויקלסוהו ועל ידי זה יוכל ליקח נפשות בחכמתו להטיב דרכם להשיבם אל ה'..... קמב
- כ.** מי שאוחז במידה זו מראה אהבתו אל ה' ביתר שאת וביתר עז, כי מדרך אוהב את המלך להתאמץ ולהשתדל בכל האפשר להכניס בני אדם תחת עול מלכותו ולהרבות לו עבדים..... קמג
- כא.** גם לאלו שכבר השלימו נפשם מזכם ה' באריכות ימים לטובת זרעיהם וצאצאיהם ותלמידיהם כדי שיהנו מאורם וישלימו גם הם נפשם..... קמד
- כב.** הגם שעל ידי זה שאין פנאי להתבודד מחמת המטרדות התמידיות בלימוד התלמידים ולהיותו מעורב בין הבריות להכניסם תחת כנפי השכינה ומעכבו להגיע למעלת הנבואה, השם יתברך משלם שכרו שלא יסתר ממנו דבר..... קמה
- כג.** חסרון הזמן שנתהווה על ידי שעוסק בהשלמת נפש הזולת ומעכבו מהשלמת נפשו השם יתברך נותן לו סיפוק שבזמן מועט ישיג השגות רבות ונשגבות יותר מכדי יכולת שכלו..... קמו
- כד.** מפני שאברהם אבינו עליו השלום זכה את הרבים, בחר ה' בזרעו אחריו ושהאומה הישראלית תצא דווקא ממנו..... קמז
- כה.** בגלל שהקדוש ברוך הוא רצה שאברהם אבינו עליו השלום יתקן הנשמות כמ"ש והנפש אשר עשו בחרן לכן לא נתן הקדוש ברוך הוא פרי במנו עד שתקן את כל הנשמות שהיה צריך לתקן..... קמח
- כו.** פעמים רבות האבות ניצולים וחיים רק בזכות התולדות שעתידין לצאת מהם..... קמט
- כז.** נח נקרא צדיק וזכה לשם ותואר צדיק רק מאז שהיה נהוג כאברהם אבינו עליו השלום להוכיח את בני דורו שישבו בתשובה..... קמט

- כח. מן השמים מראים לאדם את מה שצריך לתקן, על ידי שמגלגלין עליו סבל אעפ"י שלא מגיע לו, רק כדי שירגיש בסבלו של הזולת, וידע מה עליו לעשות כדי לתקן ובאיזה אופן ישתדל לתקן. קנ
- כט. העיקר הוא הבטחון. קנא
- ל. תפילה על בנים צדיקים מועלת. קנא

פרשת תזריע

- א. שיער השבת. קנ
- ב. שיער הגלגולים. קנ
- ג. בו יבוארו עניני גלגולים איך שכמעט כל אחד בא בגלגול, ופרטי סדר הגלגולים, וסוד הגלגול, ואיך לתקן שלא יבא להתגלגל עוד הפעם לגלגולים קשים שהיסורים קשים מאוד וקשה מאוד לבא לידי תיקון. קנ
- ד. יש נשמות שמתגלגלים ביהודים, ויש שמתגלגלים בגוים רחמנא ליצלן, ועוד כמה בחינות בגלגול. קנ
- ה. גם מי שלא עסק בפרד"ם שהם פשט רמז דרוש סוד, יחזור להתגלגל כדי לקיים כולם. קנ
- ו. כאשר מתקנת הנפש את מעשיה לגמרי, אינה צריכה עוד לגלגול, ואז הרוח יבא בגלגול כדי לקבל את הנשמה עד שיתתקן הנשמה. קנ
- ז. לפעמים מתגלגלים הנפשות עד אברהם או עד משה רבינו עליו השלום בסוד העיבור. קנט
- ח. לפעמים מתעבר נשמת איזה צדיק עם הגלגול כדי לסייעו בעבודת השם יתברך. קס
- ט. יש שמתגלגלים על עבירה, ויש אחרים על חסרון מצוה, ויש שמתגלגלים לתקן אחרים ולזכותם. קס
- י. מעם שלפעמים רואים איש ואשתו שמתקוטטים במריבות

- ומלחמות, הכל מטעם הגלגולים הקודמים..... קסא
- יא.** **סִיפּוּר נִזְרָא**..... קסא
- יב.** מעשה בשור שהיה מזומן לשחוק..... קסא
- יג.** **שֵׁעַר הָאֲמוּנָה**..... קסד
- יד.** להתחזק באמונה אפילו כשיש לו אשה רע..... קסד
- טו.** גודל מעלת הבטחון..... קסה
- טז.** בעת צרה חס ושלוש לא עלינו אין עצה רק לבטוח בהשם..... קסה
- יז.** **שֵׁעַר הַשְּׁבֵת**..... קסו
- יח.** הגאון הצדיק רבי עקיבא אייגר העניש לאיש אחד שבנה בשבת קודש..... קסו
- יט.** **שֵׁעַר מִזְבְּי הַרְבִּים**..... קסח
- כ.** גודל מעלת המזכה את הרבים מש"ס, מדרשים. זוהר הקדוש, ספרי מוסר ועוד, ובכלל זה מי שמדפיס ספרים להזוהר את הרבים, או שנותן כסף להדפיס..... קסח
- כא.** איתא במשנה אבות כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו. - משנתינו באה ללמד, מה רב שכרו של המזכה את הרבים, ומה גדול עונשו של המחטיא את הרבים..... קעא
- כב.** וכל המחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה..... קעא
- כג.** משה זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלויה בו, שנאמר (דברים לז. כא) "צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל"..... קעב
- כד.** ירבעם חטא והחטיא את הרבים חטא הרבים תלוי בו, שנאמר (מלכים א טו, ל) "על חטאות ירבעם (בן - נבט) אשר חטא ואשר החטיא את ישראל"..... קעב
- כה.** גודל שכרו של המלמד תורה לאחרים, ומזכה את הרבים..... קעג
- כו.** המזכה את הרבים לא יבא לא לידי חטא ולא לידי הרהור..... קעג
- כז.** כל המכנים בריה אחת תחת כנפי השכינה כאילו יצרו ורקמו

שכר תוכן העניינים - פרשת מצורע ועונש יא

- והביאו לעולם..... קעג
- כח.** כאלו בראו..... קעד
- כט.** הרוצה לחיות..... קעד
- ל.** כעוסק בתורה..... קעד
- לא.** המניח צרכי ציבור כאילו לוקח שוחד..... קעד
- לב.** כל טורח הציבור עליו..... קעד
- לג.** שבחן של צדיקים..... קעה
- לד.** הקדוש ברוך הוא ממלא החסרון להעוסק בצרכי ציבור..... קעה
- לה.** גורם הזכות על ישראל..... קעה
- לו.** העוסק בצרכי ציבור שכרו הרבה מאוד..... קעו
- לז.** חבר אני לכל אשר יראוך (תהלים קי"ט פסוק ס"ג)..... קעז
- לח.** אין שיעור וערך לגדול שכר האדם המזכה נפשות ומקרבן לתורה..... קעז
- לט.** מי שמזכה את הרבים לחזור בתשובה בתוכחתו מה גורם לעולם ולנפשו..... קעט
- מ.** בא וראה כמה גדול שכרו של אדם הפועל לחזרה בתשובה..... קפ
- מא.** מה מכריזין על האדם המזכה את הרבים בשמים..... קפ
- מב.** המזכה את הרבים הוא היחסן הכי הגדול בשמים..... קפא
- מג.** זיכוי הרבים שכרה - והיפוכה בלשונות חז"ל. (פ"ה מי"ח)..... קפב
- מד.** גם אם מזכה רק יחיד (באופן שעשה כל מה שביכלתו לזכות את הרבים) נחשב כאילו זוכה את הרבים..... קפג

פרשת מצורע

- א.** שויתי השם לנגדי תמיד..... קפה
- ב.** שעַר הַגִּיהֵנוֹם..... קפה
- ג.** עצות להינצל מגיהנם וגלגולים רעים..... קפה
- ד.** "נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש ואל ילכין פני תבירו רבים"...... קפו

יב שֵׁכַר תּוֹכַן הַעֲנִינִים - פֶּרֶשֶׁת מְצוּרֵעַ וְעוֹנֵשׁ

- ה.** לזכות לעולם הבא..... קפו
- ו.** כל ישראל ערבים זה לזה..... קפו
- ז.** האם טעמת טעם יראת השם..... קפו
- ח.** מי שהוא בכעס שולמין עליו כל מיני גיהנם..... קפו
- ט.** לדון את כל האדם לכף זכות..... קפו
- י.** נטילת ידיים..... קפו
- יא.** עונש לאחד שמתו שורריו על שחילל שבת קודש..... קפה
- יב.** שֵׁעָר הַגְּלִילִים..... קפה
- יג.** שֵׁעָר הַשְּׁבֵת..... קצד
- יד.** עונש לאשה בצרעת על שתפרה בשבת, והי' לה רפואה על ידי הרב הקדוש מפרימישלאן זכותו יגן עלינו..... קצד
- טו.** שֵׁעָר מִסִּירַת נַפֶּשׁ..... קצו
- טז.** בא וראה מה שכתב היעב"ץ בס' מגדל עוז, עלית היראה:..... קצו
- יז.** רק לפעול לבד למען הכלל כבר משתלם..... קצט
- יח.** אתה אחראי על כל אחד ואחד מישראל שפנה עורף לה' לתורתו הקדושה ולעמו..... ר
- יט.** שֵׁעָר הַתּוֹכְחָה..... רא
- כ.** שכר המוכיח הוא כ"כ רב שגם אם תשעים ותשע אחוז לא יקבלו דבריו ורק אחוז אחד יקבלו כדאי להחזיק בתוכחתו "הוכח תוכיח את עמיתך וגו' (ויקרא י"ט, ז)..... רא
- כא.** שכר המוכיח הוא כל כך גדול שגם אם יתקשה שלא יקבלו דבריו לא יתייאש ולא יתרפה מלהוכיחו..... רב
- כב.** מוכר חייב להיות סבלן מטבעו וותרן על מידותיו. חייב הוא לדעת לדבר על לבו של קונה ולשדלו בדברים רכים, שאם לא כן לא יוכל להרוויח את לחמו..... רג
- כג.** הסגולה הכי הגדולה לאריכות ימיו של אדם הוא ההתעסקות

- בצרכי ציבור וזיכוי הרבים..... רג
- כד.** מעלת העוסקים בצרכי צבור הגם שלא הועילו ביגיעתם כלום, לא ביטלו זמנם לריק רק ממלאים להם שכרם מן השמים, כאילו עסקו בתורה ומעשים טובים..... רד
- כה.** מי שמזכה את הרבים השם יתברך שומר עליו ועל זרעו בהשגחה מיוחדת שיהיו לברכה בתורה ויראת שמים, וזהו פשט הכתוב כל היום חונן ומלוח זרעו לברכה..... רה
- כו.** שער השבת..... רו
- כז.** מזוהר הקדוש..... רז

פרשת אחרי

- א.** שער הגלגולים..... ריג
- ב.** בספר הגלגולים מובא המעשה ברבי יוסף די ליריינה שהתגלגל בכלב שחור משום שהשתמש בקבלה מעשית קטורת לעבודה זרה..... ריג
- ג.** שער השבת - אחד שלא רצה לסגור המספרה בשבת ונענש על ידי הגאון מברעזאן זצ"ל..... רמז
- ד.** שער התשובה..... ריט
- ה.** מחלל שבת אחד נעשה בעל תשובה גמור..... ריט
- ו.** איש כפרי מחלל שבת שנעשה בעל תשובה על ידי הרב הקדוש שר שלום מבעלו זצ"ל..... רכ
- ז.** איך העניש הגאון מברעזאן איש אחד שבנה ביתו בשבת..... רכב
- ח.** שכר שומרי שבת..... רכב
- ט.** סיפור נורא מגודל שכר "השומר שבת כהלכתו" - הגביר רבי איסר'ל שסגר החנות ככל בחצי היום וכבדוהו משמים בנן קדוש רבינו הרמ"א זי"ע..... רכב
- י.** העונש הגדול לאחד שלא לבש כתונת לבנה לכבוד שבת עד

יד שר תוכן הענינים - פרשת קדושים ועונש

- הבוקר..... רכג
- יא. שער מזכרי הרבים..... רכד
- יב. איך שצדיקי הדורות מסרו נפשם וכישלו מתורתם ועבודתם הק' בכדי להציל ולזכות הרבים שלא יסמו מדרך התורה, ואילמלא עשו כן היו מיליוני יהודים מתפתים לסור מדרך התורה ולרדת לכאר שחת ובגודל קדושתם זכו להציל את כלל ישראל..... רכד
- יג. הנסיון הכי הגדול שמנסה הקדוש ברוך הוא לרב וצדיק היושב באהלה של תורה הוא שמומין לו הקדוש ברוך הוא הזדמנות להציל את הכלל מרדת שחת ואינו רוצה בטענתו שאינו יכול לבטל מתורתו ועבודתו..... רכד
- יד. קטע ממכתב..... רכד
- טו. הצדיק הקדוש רבי הלל מקאלאמייע ויתר לעבור על כל הש"ס כמה פעמים ועל כתיבת חידושים על הש"ס מפני שהיה טרוד להציל את כלל ישראל מרדת שחת..... רכו
- טז. קטע מכתב הרהגה"צ אבר"ק סערדעהעלי (נכר המחבר) להוצאת ספר הקדוש משכיל אל דל חלק ראשון בפעם הרביעית בעיר טירנוי..... רכז
- יז. הגה"ק רבי הלל זצוקללה"ה הציל את כלל ישראל בדורו שלא ילכדו ברשת הנעאלאגען..... רכח

פרשת קדושים

- א. שער הגלגולים..... רכט
- ב. שער יראת שמים..... רלא
- ג. בו יבואר גודל הענין של לימוד עניני יראת שמים..... רלא
- ד. יראת שמים של סופר עד היכן מגעת..... רלא
- ה. כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין..... רלב
- ו. כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת..... רלב

שכר תוכן העניינים - פרשת קדושים ועונש טו

- ז. מגודל קדושת הרה"ק מצאנו זצוק"ל. רלד
- ח. גדול כח הירא שמים. רלה
- ט. שיער עולם הבא. רלו
- י. בו יבואר מה נקרא עולם הבא, ומי יזכה בו, ומה יכול האדם לעשות שיזכה לעולם הבא, ומעשה נורא מאחד איך שזכה לעולם הבא. רלו
- יא. רוצה לזכות לעולם הבא. רלו
- יב. האם אתה יודע איך מכבסים כביסה. רלו
- יג. מה עושים ערב שבת אחר המקוה. רלו
- יד. אלף שנים יהיה עולם חרוב. רלט
- טו. שיער עולם הבא. רלט
- טז. קמן מאימת בא לעולם הבא. רלט
- יז. רשעי ישראל אין להם עולם הבא. רמ
- יח. שיער העדושים - בו יבוארו מחז"ל ש"ס בבלי וירושלמי העונשים והיסורים הנוראים המעותדים על האדם העובר על דברי חז"ל, ה' ירחם. רמג
- יט. ג' דברים מקצרין ימיו ושנותיו של אדם. רמג
- כ. גודל עונש עון הנדרים. רמד
- כא. שיער מזבחי הרבים. רמה
- כב. גודל השכר של המורה דרך למזוכי הרבים. רמו
- כג. גודל המצוה לזכות את הרבים על ידי ספרים. רמו
- כד. זאת התורה אדם כי ימות באהל. רמו
- כה. זאת התורה אדם - האדם הוא בבחינת ספר-תורה. (בספרים) רמו
- כו. המזכה את הרבים בתוכחה להחזירם בתשובה - הגאולה תלויה בו. רמו
- כז. הטובות הגדולות הבאים על המזכים את הרבים בדברי תוכחה. רמט

- כח.** זוכה למחיצת פנחס המקנא..... רנ
- כט.** כל המרבה כבוד שמים וממעט על ידי כן בכבודו, כבודו מתרבה..... רנב
- ל.** הגר"א מבאר שמי שעוסק בזיכוי הרבים בתוכחה נוטל את כל המצוות של המוכח עד סוף כל הדורות לחלקו..... רנג
- לא.** זיכוי הרבים היא הוכחה לעבודת השם יתברך באמת..... רנד
- לב.** כשאדם אוהב את מלכו משתוקק גם לאהבהו על כל בני מדינתו..... רנד
- לג.** על ידי זה שהוא מזכה הרבים יוצא ידי חובת הערבות..... רנה
- לד.** מי שאינו מזכה את הרבים אין חייו חשובים חיים..... רנה
- לה.** כשאדם רוצה לצאת ידי חובתו בעבודת השם יתברך - הוא רק על ידי זיכוי הרבים..... רנו
- לו.** זוכה לקיים מצות ואהבת את ה"א על ידי זה שדורש דברי כיבושין ומחדיר אהבת ה' כבריות..... רנו
- לז.** כל מה שמתקן יותר נפשות זוכה בזכויות רבות יותר..... רנו
- לח.** כל הזכויות שמזכים את הרבים נזקפין ונלווים למזכה הרבים..... רנו
- לט.** כל מי שמרחם על המסכן ומחזיר לו נפשו מחשיב לו הקדוש ברוך הוא כאילו ברא אותו..... רנח
- מ.** אלקנה זכה לבן כשמואל מפני שזיכה את הרבים..... רנח

פרשת אמור

- א.** שעַר שְׂמִירַת עֵינַיִם - רסא
- ב.** השכר והעונש כשמירת עינים..... רסא
- ג.** שעַר מִזְבְּי הַרְבִּיִם..... רסד
- ד.** עסקני ציבור - פרנסי הדור..... רסד
- ה.** כל פרנס שמטיל אימה יתירה על הציבור שלא לשם שמים הוא ככל פושעי ישראל בגופן שיוורד לגיהנום לדורי דורות..... רסד
- ו.** כל פרנס שמטיל אימה יתירה על הציבור שלא לשם שמים אינו רואה בן תלמיד חכם..... רסה

שכר תוכן העניינים - פרשת אמור **ועונש** יז

- ז.** פרנס המתגאה על הציבור בחינם הקדוש ברוך הוא בוכה עליו בכל יום. רסח
- ח.** פרנס המתגאה על הציבור בחינם אין הדעת סובלתו. רסח
- ט.** אזהרה לדיין שיסבול את הציבור כאומן הסובל את היונק. רסח
- י.** ההנהגה הרבנות לא ניתנה כדי לשרור על הציבור רק לעמוד ולשרתם. רסו
- יא.** המנהיגות והפרנסות על הציבור צריך לקבלה גם בתנאי שקללו ויבזו אותו בגללה. רסו
- יב.** שזכות אבותם מסייעתם. רסז
- יג.** הסייעתא של העוסקים בצרכי ציבור להוציא לפועל מעשיהם היא מצד זכות אבות. רסז
- יד.** משה רבינו ע"ה נענה מכח זכות אבות. רסז
- טו.** להמנות פרנס על הציבור צריך להיות גם בר אבהן שזכות אבותיו תסייעו. רסח
- טז.** וצדקתם עומדת לעד: רסח
- יז.** אין לפרנס להתגאות על הציבור. רסח
- יח.** עצם המינוי להיות פרנס ועוסק בצרכי ציבור סגולה לעשירות. רסט
- יט.** כל פרנס שמנהיג את הציבור בנחת זוכה ומנהיגם לעולם הבא. רסט
- כ.** כל מי שנתמנה פרנס על הציבור ונמצא נאמן תפילתו מתקבלת. רסט
- כא.** כל המתמנה פרנס על הציבור נמנה יחד עם כל הגדולים - פרנסי הדור. רסט
- כב.** ר' חגי כשהיה ממנה פרנס היה נותן לו ספר תורה בזרועו. ע"ר
- כג.** הראשים ובעלי השררה חובתם להשתדל אצל המלכות עבור העם. ע"ר
- כד.** אין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחלין לו עוונותיו. ע"ר

יח שכר תוכן העניינים - פרשת בהר ועונש

- כה. זכות אבות קיימת לדורות ולדורי דורות..... רעא
 כו. כמה גדול שכר הדיינים המרודים עם הציבור..... רעא
 כז. כמה גדולה היא מעלת העוסק בצרכי ציבור..... רעא
 כח. הכופה את חבריו לעשות מצוה הוא כמו שהוא בעצמו עשה המצוה..... ערב
 כט. הנמפל לעושי מצוה הוא כהעושה מצוה..... ערב

פרשת בהר

- א. פתיחה..... רעג
 ב. יהודי בלי יראת שמים בלי אהבת השם אינו שוה כלום..... רעז
 ג. מיד שהחכם יושב ודורש דברי תוכחה ומחאה מכפר הקדוש ברוך הוא לעוונותיהם של ישראל, שנאמר "ולא תשא עליו חטא"..... שב
 ד. כל ישראל ערבין זה לזה..... שז
 ה. לפי רוב הפרסום השכחה רבה..... שכב
 ו. שערי הערבות - סימן א'..... שכו
 ז. צדיק גמור ונקי באמת, ועובר על כל עבירות שבתורה..... שכז
 ח. התשובה שישב לו הבית דין של מעלה..... שכט
 ט. כל ישראל ערכים זה לזה..... שכט
 י. על ידי חיוב הערבות הוי כאילו חטא הוא בעצמו..... של
 יא. כל נשמות ישראל נכנסו בברית הערבות..... של
 יב. אפילו צדיק שלם ימצא בבית דין של מעלה טריליוני טריליונים עבירות שאי אפשר לספרם..... של
 יג. אם מוחזין אז נפטר מחיוב עונש על עבירת חבריו..... שלב
 יד. כל שהשפעתו יותר מרובה מחשיבין לו יותר עוונות..... שלד
 טו. מי שיש בידו למחות ולא מוחה..... שלה
 טז. סיפור נורא ומבהיל מהחפץ חיים זצ"ל..... שלה
 יז. שכר גדול להמוחים..... שלו

פרשת בחוקותי

- א. שיער הערבות על שכר זעזעש - סימן ב'..... שלח
- ב. בו יבואר שחייב הערבות הוא מכל אחד אחד מבני ישראל על כל אחד ואחד מבני ישראל..... שלח
- ג. הערבות מחייבת עונש על כל אחד ואחד מישראל גם כשרק יהודי אחד עובר עבירה, וגם כשרק אחד מהן בלבד חוטא, כולן נענשין כדברי הילקוט על הפסוק בפרשת יתרו "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגו' וגוי קדוש" (שמות יתרו) וזה לשונו:..... שלח
- ד. אם עבר אדם מישראל עבירה נפרעין ממנו ומכל העולם כולו מכת חיוב הערבות שנכנסו כל אחד ואחד מישראל על כל אחד ואחד מישראל וכדברי הגמרא שבועות..... שלח
- ה. גם כשאין אוחזין מעשה אבותיהם בידיהן נענשין בעוונות האבות והזולת מכת דין חיוב הערבות שנתחייבו אחד על השני וכדברי הגמ'..... שלח
- ו. על כל מצוה יש מ"ח בריתות של ערבות, של ת"ר אלף וג' אלפים ותק"נ - לדעה אחת נעשה כל אחד ערב גם כן על ערבותו של השני..... שלח
- ז. על כל אחד ואחד מישראל לדאוג ולפעול ששום ישראל לא יחטא מפני כשישראל אחד חוטא אינו יכול לומר אתי תלין עווני הוא, ומה איכפת לכם כי כולם נענשים שעל ידי כך מתעורר עוונם של כולם..... שלח
- ח. על הנגלות - העבירות שנעשות בגלוי והכל יודעים ורואים - נעשו ישראל ערבים זה על זה כבר בקבלת התורה ונתמשכנו זה על זה..... שמ
- ט. עצם קבלת התורה היתה בערבות אחד על חבירו..... שמ
- י. כל החיוב עלינו למחות בעוברי עבירה מחמת הערבות - על

כ **שכר** תוכן העניינים - פרשת בחוקותי **ועונש**

- העבירות הגלויות שכרתו ברית ומשכנו עצמנו זה על זה בסיני..... שמא
יא. תועלת הערבות הוא שיוכיח את חברו ביודעו שגם הוא ייענש
 על עבירת חברו..... שמא
- יב.** כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה..... שדמ
- יג.** מנהיג קהלה נענש על עוונות כל אחד מקהלתו, והרב של העיר
 על כל אחד ואחד..... שמה
- יד.** וכן הוא בגמרא שבועות ד"כל ישראל ערבים זה בזה" ונענשין על
 עוון חברו הוא רק כשיש בידם למחות ולא מיחו..... שמו
- טו.** אלו הם דברי האור החיים הקדוש לפרש הכתובים בפרשת
 נצבים על פי דברי חז"ל (בשבת נ"ד): שהעונש על הערבות הוא לפי
 מדת ההשפעה במחאה..... שמו
- טז.** על הנגלות לנו ולבנינו לבער הרע ואם לא נעשה בהם דין יעניש
 את הרבים..... שמח
- יז.** משעברו ישראל נענשין על הגלוי אחד על עון חברו..... שמח
- יח.** החיוב במחאה ותוכחה להלכה ובאחרונים..... שמח
- יט.** הא דאין ערבות ואין נענשין על הנסתרות הוא רק הציבור, אבל
 הדיינים והממונים נענשים גם על הנסתרות..... שמט
- כ.** גם על קיום מצות עשה שחברו יקיים ויעשה המצווה ג"כ ערבים
 זה לזה..... שנ
- כא.** על ידי הערבות מקיים כל אחד מישראל כל התרי"ג מצוות וזה
 בעצם ההוכחה על זה שנתחייבו בערבות על העובר על התורה.
 וזהו מה שפירש בעל הפני יצחק בפרשת נצבים על הפסוק
 הנסתרות..... שנא
- כב.** נענשים על זה שאין מוחים לכבוד ה' ותורתו, מפני שהרי
 במציאות על כבודו הפרטי כל אחד מוחה, ונוצרת מענה על
 כבודי לא מחיתם ועל כבוד בשר ודם מחיתם..... שנב
- כג.** לענין עונש עבור ערבות - לימוד הלכות אין הבדל בין עירות,

כא שכר תוכן העניינים - פרשת בחוקותי ועונש

- וכל ישראל במקירה אחת נסקרים ונענשים..... שנג
- כד.** העובר עבירה יחד עם חבירו ושב על עונו וחבירו לא שב, מי ששב אינו נענש על עוון חבירו, ומי שלא שב נענש גם על עון חבירו הגם שחבירו כבר שב על עוון זה מכח דין ערבות..... שנג
- כה.** ככלל חיוב הערבות היא לימוד הלכות לידע איך להתנהג ולא לעבור על האיסורים והדינים המבוארים..... שנג
- כו.** מלבד זה שבני ישראל נתערבו זה על זה נתבקשו עוד ערבות, הערבות שנתנו בני ישראל בקבלת התורה שיקיימו וישמרו את התורה הם העוללים ויונקים..... שנה
- כז.** וכן מצינו בילקוט רות שהקטן נענש בעוון אביו..... שנו
- כח.** וכן מצינו בתנחומא כשאחד לוקה כל הדור לוקה גם המף הנשים והגרים..... שנו
- כט.** "לעברך בבית ה' אלקך. ובאלתו אשר ה' אלקך כרת עמך היום" (נצבים כט, יא)..... שנו
- ל.** בנינו ערבים - כשאין ללוה לשלם מי נתפס הערב..... שנו
- לא.** גם על הקטנים נתחייבנו בערבות ואם אין הגדולים מוכיחים את הקטנים נענשין על ידיהם וכמו שאמרו במדרש..... שנה
- לב.** מגיל הבר מצוה חלה חובת הערבות והחובה עליו גם על יהודים אחרים לפעול שילכו בדרך ה'..... שנה
- לג.** גם המתים ערבים על עון שפיכות דמים..... שנמ
- לד.** גם באיסור ובדבר של דרבנן שייך ערבות כל ישראל אחד על חבירו להרבה דעות..... שנמ
- לה.** בדור המבול היו הרבה צדיקים כמו נח, ונמחו במבול מפני שלא הוכיחו..... שם
- לו.** הערבות לטובתינו למען קיום העם..... שם
- לז.** שעד הערבבות על שפר ועונש - סימן ג'..... שסא

כב שֵׁכַר תּוֹכֵן הַעֲנִינִים - פֶּרֶשֶׁת בַּחֻקוֹתַי וְעוֹנֶשׁ

- לח.** גם הנשים הן בכלל חיוב הערבות על מה שהן נצטוו, נענשות אם לא מיחו בבִּעְלֵיהֶן, כמו שנענשה אשת רבי חנינא בן תרדיון, וגם בניו הקטנים נתפסים בעון אבותם רחמנא ליצֵלן..... שסא
- לט.** האשה שיש בידה למחות ואינה מוחה נענשת בעוון זה..... שסג
- מ.** בנים קטנים נענשים עבור עוונות אבותיהם רח"ל..... שסג
- מא.** אשתו מתה בעבור עוונות בעלה רח"ל..... שסד
- מב.** בנים מתים כשהן קטנים בעבור עוונות האב רח"ל..... שסד
- מג.** בנים מתים בעון ביטול תורה רחמנא ליצֵלן..... שסד
- מד.** בעת פקודה פוקדים עון אבות על בנים רחמנא ליצֵלן..... שסד
- מה.** החטא מאבד הבנים והבנות..... שסה
- מו.** בנים קטנים נגזזים בחייהן בעון אבותם רחמנא ליצֵלן..... שסה
- מז.** על ידי עוונותיו הבן מת רחמנא ליצֵלן..... שסה
- מח.** העוסק בדבר עבירה אשתו מתה במגיפה רחמנא ליצֵלן..... שסו
- מט.** תלמידי חכמים בניהם מתים בקטנותן ועוונותיהם מתכפרים בעולם הזה רחמנא ליצֵלן..... שסו
- נ.** גם דנין את האדם על זה שבניו מתו בחייו, רחמנא ליצֵלן..... שסו
- נא.** תחת עבירה שעבר נוטל הקב"ה אחד מבניו רחמנא ליצֵלן..... שסז
- נב.** הקטן נענש בעוון אביו..... שסז
- נג.** גם המִּפְּ הַנְּשִׁים והגרים נענשין כשהזולת חוטא..... שסז
- נד.** גדולים לוקין על ידי הקטנים..... שסח
- נה.** שֵׁעַר הָעֵרְבֻת זֶה יִצְלָת נַפְשׁוֹתַי - סימן ד'..... שסט
- נו.** דין ערבות בישראל שנשתמד..... שעב
- נז.** קריאה נוראה לקיום התורה והמצוות שהמנהיגים יוכיחו בענין שבת תפילין מזוות טהרת המשפחה צניעות ועוד, כי מה בחיי שעה אפילו בכמה ספיקות מחללין שבת וכו' (וכשלו איש באחיו).
והעונש הגדול אם לא יוכיחו..... שעג

- נח.** חיוב הערבות..... שעה
- נט.** הקדוש ברוך הוא בוכה בכל יום על חורבן הדת - אשרי מי שיגדר גדר בעד כרם ה' צבאות בית ישראל..... שעה
- ס.** גודל החיוב לחזק את הדת ולהוכיחו בשכר ועונש מפני הערבות המוטלת עלינו..... שעו
- סא.** אם ישראל אחד חוטא וכולם נענשים..... שעו
- סב.** בכל דרכיך דעהו וגו', רוצה לומר באותן הדרכים שהוא מתנהג בעניני עצמו צריך להתנהג בעניני שמים..... שעה
- סג.** דין החמור לעתיד כשחבירו נענש ומת בעונו, הוא ידרש דמו..... שעט
- סד.** עיקרי יסודי התשובה..... שפ
- סה.** איך החלפתי בעולם חולף, עולם עומד לעד לעולם, איך נמשלתי כבהמות נדמית, והלכתי אחרי יצרי כסוס כפרד אין הבין ותעיתי מדרך השכל..... שפ
- סו.** בהתמדתו על עבירה נעשית לו כהיתר ונחשב למשומד..... שפא
- סז.** אין שום תירוץ על החטאים, כי השם נתן היכולת לכבוש היצר..... שפא
- סח.** האנשים אשר לא הניחו על ראשם תפלין מעולם הם הנקראים פושעי ישראל בגופם, ועונשם חמור מן העובר פעם אחת על חייבי כריתות ומיתות בית דין..... שפב
- סט.** ויתר הקדוש ברוך הוא על עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים ולא ויתר על עון בטול תורה..... שפג
- ע.** לפי גודל המצוה יגדל עונש..... שפג
- עא.** עונש המבטל המצוה, שהוא בכלל ארור רחמנא ליצילן..... שפג
- עב.** כמה מצוות עשה מבטל מי שאין לו תפלין ומזוזה..... שפד
- עג.** סדר מצות קידושין וחופה ככוונה..... שפה
- עד.** נוסח קצר לומר לפני החופה..... שפו
- עה.** נוסח לשם יחוד לפני קידוש..... שפז

כד. **שכר** תוכן העניינים - מפתח השערים **ועונש**

- עו. סדר הקידוש.....שפט
 עז. אמירה לפני אכילת סעודת שבת קודש.....שצ
 עח. שכר גדול להמוחים.....שצב

מפתח השערים

- א. שער האמונה.....קיא - קסד
 ב. שער יראת שמים.....רלא
 ג. שער מזכי הרבים.....קלט - קסח - רכז - רמה - רסד
 ד. שער מסירת נפש.....קצו
 ה. שער השבת.....קכו - קנג - קסו - קצד - רו - רטז
 ו. שער התפלה.....עו
 ז. שער שמירת עינים.....רסא
 ח. שער הכשרות.....קיט
 ט. שער הערבות.....שכו - שלו - שסא - שסט
 י. שער התוכחה.....רא
 יא. שער העונשים.....רמג
 יב. שער חיבוט הקבר.....קלא
 יג. שער הגיהנום.....קפה
 יד. שער הגלגולים.....עב - פט - קמו - קלה - קנו - קפח - ריג - רכט
 טו. שער עולם הבא.....רלו - רלט